

SRØG – En undersøgelse af tobak, adfærd og regler

Udvalgte tendenser 2021

Marie Borring Andersen
Lotus Sofie Bast

§RØG – En undersøgelse af tobak, adfærd og regler

Udvalgte tendenser 2021

Marie Borring Andersen
Lotus Sofie Bast

Copyright © 2021
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Denne rapport er finansieret af TrygFonden.

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-7899-551-3

Statens Institut for Folkesundhed
Studivstræde 6
1455 København K
www.sdu.dk/sif

Rapporten kan downloades fra www.sdu.dk/sif

Indhold

Forord	4
Sammenfatning	6
1 Baggrund	8
1.1 Formål	10
2 Materiale og metode	11
2.1 Spørgeskemaet	11
2.2 Dataindsamling	11
2.3 Vægtning og præsentation af data	12
2.4 Sociodemografiske karakteristika	13
3 Forbrug af cigaretter og andre tobaks- og nikotin-produkter	15
3.1 Cigaretter	15
3.2 E-cigaretter	18
3.3 Opvarmet tobak	20
3.4 Røgfri tobaks- og nikotinprodukter	21
4 Multipelt tobaks- og nikotinformbrug	25
4.1 Forbrug af et eller flere tobaks- eller nikotinprodukter	25
4.2 Produkttype først anvendt	26
5 Tobakspriser	29
5.1 Priser og cigaretrykning	29
6 Smag i tobak	32
6.1 Smag i cigaretter	32
6.2 Smag i e-cigaretter	33
6.3 Smag i opvarmet tobak	35
6.4 Smag i røgfri tobak	36
6.5 Tilsætning af smag til cigaretter	38
6.6 Tilsætning af smag til e-cigaretter	40
7 Rygenormer	43
7.1 Egne rygenormer	43
7.2 Venners rygenormer	45
Referencer	48

Forord

Gennem de senere år har der været meget debat om omfanget af danske unges tobaksforbrug. Efter årtiers fald i andelen af både voksne og unge, der ryger, så vi først en stagnering omkring 2011 og de efterfølgende år, og derpå følgende tendenser til en stigning – især i den yngre del af befolkningen. De seneste tal peger dog på, at denne er ved at vende igen, og at unges rygning af cigaretter ikke er i stigning i Danmark.

Et stigende udbud af tobak- og nikotinholdige produkter på markedet udfordrer imidlertid folkesundheden og de forebyggende tiltag, og produkter som e-cigaretter, snus og nikotinposer er blevet en del af danske unges forbrugsvaner. Det er derfor ikke længere nok at tale om hvor mange, der dagligt eller lejlighedsvist ryger cigaretter, men også at se på hvor mange, der bruger fx e-cigaretter, snus, nikotinposer eller opvarmet tobak. Det helt essentielle her er, at vi også begynder at tale om den store andel af unge i Danmark, der har et forbrug af ét eller flere tobaks- eller nikotinprodukter, hvilket gælder mere end en fjerdedel af alle unge. Det ser endvidere ud til, at mange unge i dag har et samtidigt eller skiftende forbrug af flere typer af tobak- eller nikotinprodukter, og kun ved at tegne det fulde billede af forbruget får vi et reelt svar på omfanget af brugen af nikotin.

I december 2019 indgik regeringen og et bredt flertal af folketingets partier en aftale om en ambitiøs handleplan mod børn og unges rygning. Den 15. december 2020 blev lovforslaget om den nationale tobakshandleplan endeligt vedtaget. Handleplanen indeholder en række tiltag, herunder røgfri skoletid på grundskoler og ungdomsuddannelser, at tobakken skal gemmes væk i butikker (udstillingsforbud), standardiseret emballage for tobak og e-cigaretter, der skal mindske pakkernes reklameeffekt, forbud mod andre smage end mentol og tobak i bl.a. e-cigaretter og skærpelse af reklameforbuddet mod tobak. Med finansloven for 2020 blev det desuden vedtaget at forhøje afgifterne på tobak over to omgange, fra gennemsnitligt 40 kr. per pakke cigaretter til ca. 55 kr. fra 1. april 2020 og yderligere til ca. 60 kr. fra 1. januar 2022 med en tilsvarende stigning for andre tobaksprodukter.

Projekt *RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler* følger udviklingen af danske unges tobaks- og nikotinformbrug i takt med, at de nye tiltag iværksættes. Det er en unik mulighed gennem denne undersøgelse at kunne følge grundigt med i følgerne af den nye og strammere tobaks- og nikotinlovgivning. I denne rapport formidles udvalgte resultater indsamlet blandt 15-29-årige unge i

Danmark i januar-marts 2021, det vil sige efter, at nogle af de nye tiltag er trådt i kraft, herunder første stigning på tobaksafgifterne og forbuddet mod mentol. Hvor det er muligt, sammenlignes endvidere med tilsvarende tal fra 2020.

Sammenfatning

I denne rapport præsenteres resultaterne fra *§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler*, som er en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt unge i alderen 15-29 år i januar – marts 2021. Denne undersøgelse er den anden i en række af dataindsamlinger, der tilsammen skal monitorere udviklingen i unges forbrug af tobaks- og nikotinholdige produkter over tid, samt evaluere effekten af de nye lovgivningsmæssige tiltag på tobaks- og nikotinområdet, der bliver implementeret i Danmark i disse år.

Den aktuelle undersøgelse er en tværsnitsundersøgelse, og præsenterer således det aktuelle forbrug af forskellige tobaks- og nikotinholdige produkter, samt de unges adfærd og perspektiver på udvalgte parametre. Denne rapport præsenterer udvalgte tendenser i 2021, og hvor muligt sammenlignes med de tilsvarende tal indsamlet i 2020. Indsamlingsmetoden er den samme på de to undersøgelser, og tallene er derfor sammenlignelige. Det skal bemærkes, at der overordnet er tale om forventeligt små ændringer over en periode på et år. Fremtidige målinger kan vise hvorvidt, udviklingen fortsætter i samme retninger.

§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler er finansieret af TrygFonden, og det er Statens Institut for Folkesundhed, der har stået for dataindsamlingen. Denne rapport er udarbejdet i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Lungeforeningen.

I alt har 13.530 unge besvaret det udsendte spørgeskema, hvilket svarer til en svarprocent på 36,0 %. Samlet set er der 28,6 % af respondenterne, der anvender mindst et tobaks- eller nikotinprodukt, hvilket betyder at mere end hver fjerde unge ryger cigaretter, bruger e-cigaretter, ryger opvarmet tobak eller bruger røgfri tobak. Dette er højere end i 2020, hvor det var 27,0 %. Andelen af unge, der anvender mere end et produkt er 4,7 %, i 2020 var det 5,8 %. Det er hyppigst cigaretter og røgfri tobak, eller cigaretter og e-cigaretter, der anvendes ved dobbeltforbrug. Langt størstedelen angiver, at de startede med at ryge cigaretter, dog ser der ud til at være aldersmæssige forskelle i dette, således at de yngre respondenter i højere grad først har prøvet et af de andre tobaks- eller nikotinholdige produkter.

I alt 17,8 % af respondenterne har svaret, at de ryger cigaretter, heraf ca. halvdelen dagligt og halvdelen lejlighedsvist. Der ser ud til at være sket et fald i andelen af unge, der ryger, siden 2020,

hvor der var 20,1 %, der røg enten dagligt eller lejlighedsvist. Faldet ser ud til at være fordelt jævnt over daglig og lejlighedsvis rygning, og over køn og aldersgrupper.

I alt 3,8 % af de unge angiver at bruge e-cigaretter enten dagligt eller lejlighedsvist, og omkring en halv procent angiver at ryge opvarmet tobak. Begge er samme niveauer som i 2020. I alt 10,5 % af de unge anvender mindst en type af røgfri tobak (snus, tyggetobak og/eller nikotinposer). Til sammenligning var det 9,1 % i 2020.

Der er 8,3 %, der angiver at bruge snus (dagligt eller lejlighedsvist), i 2020 var det 7,9 %. I 2021 er det daglige snusforbrug 4,6 %, hvor det i 2020 var 3,4 %. Der er yderligere 4,3 %, der anvender nikotinposer (dagligt eller lejlighedsvist) i 2021, hvor det var 3,1 % i 2020.

Omkring en fjerdedel af de, der ryger enten dagligt eller lejlighedsvist, angiver, at de ryger færre cigaretter efter at prisen er steget (23,6 %). Der er ikke markante forskelle kønnene imellem. 22,3 % af de 15-17-årige angiver, at de ryger færre cigaretter end før, mens det er 26,4 % af de 18-24-årige, og 20,3 % af de 25-29-årige.

De fleste unge, som ryger, angiver at ryge cigaretter med smag af tobak (mænd 85,3 % og kvinder 81,5 %). På trods af forbud mod mentol i cigaretter, er der 7,7 % af mændene, der angiver at ryge cigaretter med smag af mentol og 3,6 % spearmint eller anden mint. Endvidere er der 12,5 % af kvinderne, der angiver at ryge cigaretter med smag af mentol, og 4,0 % med spearmint eller anden mint. Der ser ud til at være sket et fald i andelen, der ryger cigaretter med smag af mentol fra 2020.

Omkring halvdelen af respondenterne (mænd 49,7 % og kvinder 54,1 %) angiver at anvende e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag. En del anvender også e-cigaretter med smag af mentol (mænd 15,9 % og kvinder 16,7 %) eller spearmint og anden mint (mænd 14,9 % og kvinder 14,6 %). Det ser ud til at anvendelsen af e-cigaretter med søde smage er faldet siden 2020, mens anvendelsen af e-cigaretter med smag af mentol, samt spearmint og anden mint er steget.

Når man ser på rygenormer, ser det ud til at der på tværs af tobaks- og nikotinprodukterne generelt er flere mænd end kvinder, der synes at det er okay for unge på deres egen alder at anvende produkterne. Eksempelvis synes 48,4 % af mændene, at det er okay at ryge cigaretter, mens det er 42,5 % af kvinderne.

1 Baggrund

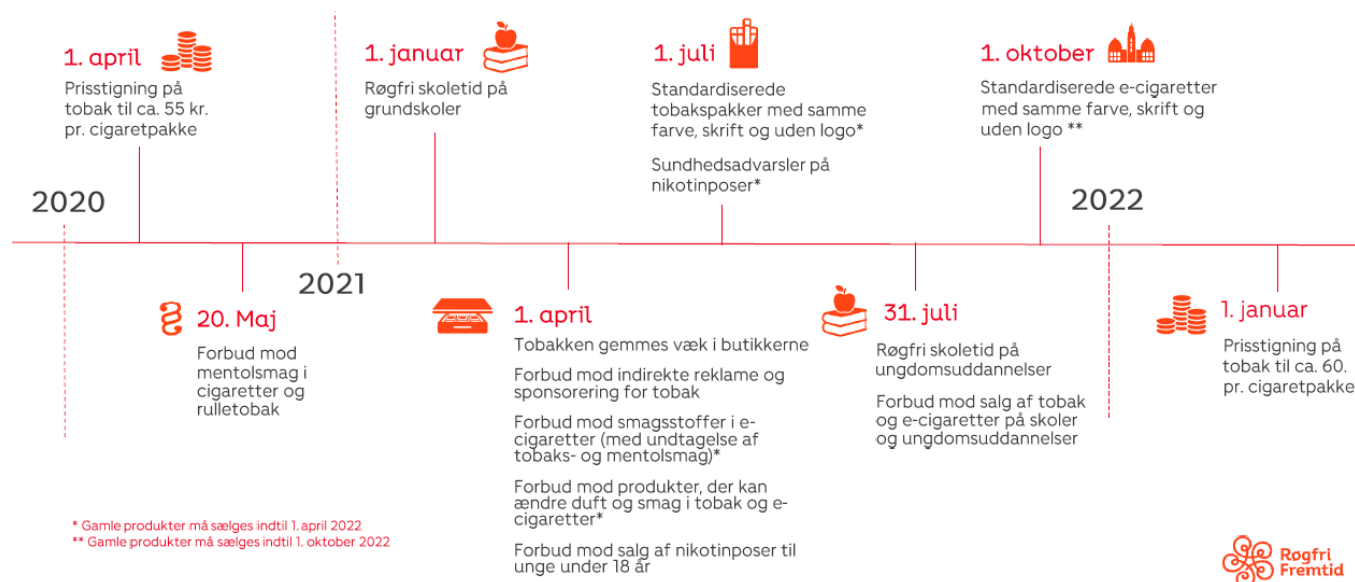
Tobaksrygning har i Danmark været faldende i årtier. I perioden 2011 til 2018 sås en stagnation (1) og blandt den yngre del af befolkningen tendenser til en stigning (2). Blandt de 16-24-årige steg andelen, der røg dagligt eller lejlighedsvist i perioden 2013 til 2017 fra 25,1 % til 28,5 % (3). De seneste år er kurven dog vendt, og det ser ud som om rygningen igen er faldende; eksempelvis faldt andelen af voksne (16+ år) der røg dagligt eller lejlighedsvist fra 20 % i 2019 til 18 % i 2020 (4). Blandt de 15-29-årige var det 26 % i 2019, og 23 % i 2020 (4).

De skadelige konsekvenser af rygning er store og omfanget vidtrækkende. De inkluderer både samfundsmæssige og personlige omkostninger, blandt andet grundet udviklingen af tobaksrelaterede sygdomme. Tidlig rygedebut har stor betydning for rygeadfærden i voksenlivet (4). Man ved, at jo tidligere man påbegynder rygning, jo større er risikoen for nikotinafhængighed samt for at udvikle rygerelaterede symptomer og sygdomme som hjertekarsygdomme, respiratoriske lidelser og kræft (5, 6). Dertil kommer, at børn og unges hjerner har vist sig særligt sensitive over for de negative effekter af nikotineksposering, der blandt andet kan skade hjernens udvikling, indlæringssevne og potentielt reducere den kognitive funktion senere i livet (6, 7).

Inden for de senere år er udbuddet af tobaks- og nikotinholdige produkter på markedet steget markant. Det er derfor ikke længere tilstrækkeligt at tale om forbruget af traditionelle cigaretter, når omfanget af unges tobaks- og nikotinadfærd skal afdækkes. Disse nye tobaks- og nikotinholdige produkter inkluderer blandt andet e-cigaretter, opvarmet tobak samt røgfri tobaks- og nikotinprodukter som tyggetobak og nikotinposer. De nye produkter appellerer til børn og unge ved hjælp af især søde smage (8). Da nikotinposer kom på markedet i 2019 var de desuden ikke omfattet af loven om tobaksreklame, fordi de ikke indeholder tobak, og de blev derfor promoveret på sociale medier af unge influencere. Blandt unge er forbruget af de nye tobaks- og nikotinprodukter generelt i stigning (9). Et stigende eksperimenterende forbrug af de nye produkter kan blandt andet resultere i et dobbeltforbrug, der kan være med til fastholde de unge i deres tobaks- og nikotinformbrug (5, 8). Endvidere har flere studier vist, at forbruget af e-cigaretter øger risikoen for at påbegynde cigaret-rygning (10-14). De helbredsmæssige konsekvenser ved langtidsbrug af e-cigaretter og opvarmet tobak er endnu ikke fuldt dokumenterede, men der er stigende evidens for helbredsskade (5, 14, 15). Samtidig ved vi, at røgfri tobak som samlet gruppe er kræftfremkaldende (16-18). Endvidere giver snus og tyggetobak skader i munden, blandt andet i slimhinder og tandkød (19).

En bred forebyggelsesindsats udgør det bedste grundlag for at hjælpe fremtidige generationer til hverken at påbegynde rygning eller bruge øvrige tobaks- og nikotinholdige produkter. Strukturelle tiltag, såsom højere tobakspriser, standardiserede pakker og udstillingsforbud, er eksempler på indsatser, der har vist sig effektive i forhold til at forebygge og reducere unges brug af tobaks- og nikotinholdige produkter – særligt hvis disse implementeres i kombination med lokale forebyggelsesindsatser på eksempelvis skoler og ungdomsuddannelser (5). I december 2019 fremførte regeringen sammen med et bredt flertal af Folketingets partier en national handleplan mod børn og unges rygning (20). Denne blev udmøntet i ”Lov om ændring af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love” (Udmøntning af national handleplan mod børn og unges rygning) (22). Lovgivningen indeholder en række initiativer, herunder røgfri skoletid på skoler og ungdomsuddannelser, at tobakken skal gemmes væk i butikker (udstillingsforbud), standardiseret emballage for tobak og e-cigaretter, der skal mindske pakkernes reklameeffekt, forbud mod andre smage end mentol og tobak i bl.a. e-cigaretter og skærpelse af reklameforbuddet mod tobak. De forskellige tiltag implementeres løbende, dvs. at ikke alle tiltag er implementeret ved offentliggørelsen af indeværende dataindsamling eller rapport, hvorfor tallene i denne rapport ikke kan forventes at afspejle effekten af alle tiltag. Formålet er blandt andet at sænke andelen af børn og unge, der ryger, at reducere børn og unges eksponering for tobaks- og nikotinprodukter og at mindske børn og unges kendskab til forskellige tobaksmærker. Nedenfor er en række af tiltagene præsenteret med angivelse af tidspunkt for ikrafttrædelse.

National handleplan mod børn og unges rygning

I samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, Hjerteforeningen og Lungeforeningen monitorerer og evaluerer Statens Institut for Folkesundhed, hvordan den nye lovgivning omhandlende tobaks- og nikotinprodukter påvirker unge i Danmark. Arbejdet er støttet af TrygFonden. Formålet med §RØG-undersøgelsen er at monitorere udviklingen i forbruget af tobaks- og nikotinholdige produkter blandt unge over tid, samt at evaluere effekten af lovgivningen med særligt fokus på tre specifikke forebyggelsestiltag: øgede tobaksafgifter, udstillingsforbud og standardiserede tobakspakker.

1.1 Formål

I denne rapport præsenteres en række af resultaterne af den første opfølgende måling i regi af §RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler. Denne måling er foretaget i januar - marts 2021, og er således udført efter bl.a. at tobakspriserne er steget pr. 1. april 2020¹, og indførelsen af forbud mod mentolsmag i cigaretter og rulletobak pr. 20. maj 2020. Rapporten har til formål at af-dække det aktuelle forbrug af forskellige typer af tobaks- og nikotinholdige produkter. Hvor det er meningsfuldt, sammenlignes med tal fra 2020.

¹ Priserne steg efter lovens anvisning pr. 1. april 2020. I praksis var det muligt i en længere periode derefter at købe tobak til gamle priser, hvorfor den reelle prisstigning vurderes først at have slået igennem i løbet af efteråret 2021.

2 Materiale og metode

Denne rapport er baseret på den anden dataindsamling i projektet §RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler, indsamlet i januar-marts 2021. Hvor det er meningsfuldt, sammenlignes med tal fra første dataindsamling indhentet i januar-marts 2020. En beskrivelse af dette data findes i den første rapport om §RØG-data, udgivet i 2020 (23).

2.1 Spørgeskemaet

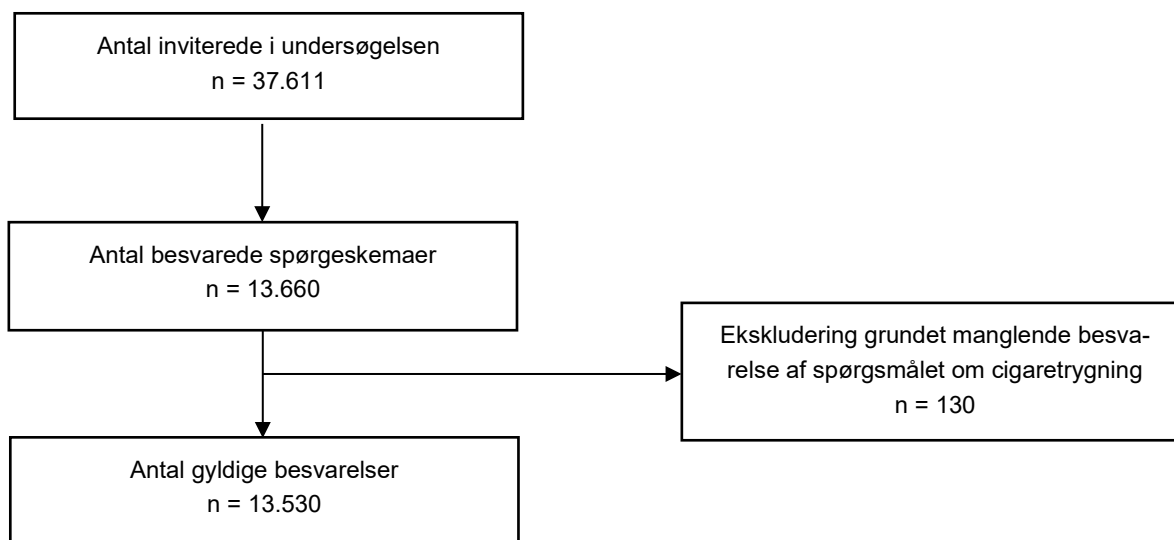
Spørgerammen i spørgeskemaet er formuleret således, at det afdækker generelle tendenser omkring tobaks- og nikotinformbrug og -adfærd. Endvidere forhold, der specifikt relaterer sig til tre af de nye lovmæssige tiltag; øgede tobaksafgifter, udstillingsforbud og standardiserede tobakspakker. De nye tiltag er dog ikke alle implementeret på nuværende tidspunkt. Der er fokus på at spørge ind til en række forskellige tobaks- og nikotinholdige produkter. Ligesom holdninger til produkter, helbredsrisiko og lovgivning er indeholdt.

2.2 Dataindsamling

Respondenterne til undersøgelsen er udtrukket som et tilfældigt udtræk af personer i alderen 15-29 år bosat i Danmark pr. 20. december 2020. Der er i alt udsendt spørgeskemaer til 37.611 personer via digital post. Efterfølgende er der udsendt to rykkere til deltagere, der endnu ikke har besvaret spørgeskemaet. Dataindsamlingen blev påbegyndt 15. januar og afsluttet 11. marts 2021.

I alt har 13.660 personer besvaret spørgeskemaet og dermed deltaget i undersøgelsen. Respondenter, der ikke har besvaret spørgsmålet om cigaretrykning er ekskluderet fra data (n = 130). Det endelige datasæt indeholder 13.530 gyldige besvarelser. Den endelige svarprocent er 36,0 %.

Figur 1. Flowdiagram over respondenter i undersøgelsen

2.3 Vægtning og præsentation af data

Det er vigtigt for undersøgelsens validitet, at respondenterne i undersøgelsen svarer til sammensætningen i den øvrige alderssvarende del af befolkningen på udvalgte sociodemografiske karakteristika. For at imødegå dette er besvarelsene vægtet, således at besvarelsen fra en enkel svarperson i undersøgelsen er givet en vægt i forhold til, hvor sandsynligt det er at modtage en besvarelse fra en person med samme køn og alder.

Resultaterne præsenteres hovedsageligt i tabeller og figurer. I hver tabel og figur angives antallet af respondenter, som har besvaret det pågældende spørgsmål (n) sammen med forekomsten angivet i procent (%). Læseren bør være opmærksom på at der er foretaget vægtning af data, som tager højde for eventuelle afvigelser i henhold til udvalgte sociodemografiske karakteristika mellem sammensætningen af respondenterne i undersøgelsen og befolkningssammensætningen i hele landet. Det betyder, at antallet af respondenter (n) er præsenteret som det uvægtede antal, mens forekomsten (%) vises som den vægtede andel i forhold til køn og aldersgruppe.

Antallet af respondenter varierer mellem de enkelte spørgsmål, dette som følge af at det har været muligt for respondenterne at springe spørgsmål over. Yderligere er nogle spørgsmål kun blevet vist, hvis respondenterne har svaret noget bestemt i et tidligere spørgsmål, fx får man kun spørgsmålet om hvor mange cigaretter, man ryger dagligt, hvis man har svaret at man ryger hver dag. På enkelte spørgsmål har det været muligt at angive flere svar. Det fremgår af figurteksten, hvor det er aktuelt.

Af datasikkerhedsmæssige grunde er fordelinger med færre end fem respondenter ikke angivet i rapporten. Her vil i stedet stå "n/a" eller være et blankt felt.

Hvor det er meningsfuldt, sammenlignes med tilsvarende tal fra 2020. Disse er indsamlet på samme vis som i 2021. Det bør bemærkes, at der i denne rapport ikke testes for signifikante forskelle i estimaterne.

2.4 Sociodemografiske karakteristika

For at give et billede af populationen inddrages oplysninger om køn og alder. Køn er opgjort som mand eller kvinde. Information om alder er indhentet i hele år, og i rapporten her angivet i aldersgrupperne 15-17, 18-24 og 25-29 år.

De fleste af resultaterne i rapporten præsenteres både som en total, samt opdelt på hhv. køn og aldersgruppe med det formål at illustrere eventuelle forskelle i relation til disse.

I tabel 1 fremgår den sociodemografiske sammensætning af deltagerne i undersøgelsen. Tallene er vist for dels respondentgruppen, og dels alle inviterede til undersøgelsen. Dette er for at give et overblik over hvorvidt de, der har besvaret (respondenterne) overordnet er sammenlignelige med alle inviterede.

I respondentgruppen er der overordnet flere kvinder (57,8 %) end mænd (42,2 %). I forhold til aldersfordelingen, så består 20,2 % af respondenterne af personer i alderen 15-17 år, 47,8 % er i alderen 18-24 år, mens 32,0 % er 25-29 år. Der er kun mindre forskelle i aldersfordelingen i forhold til alle inviterede. Forskelle i køns- og aldersmæssig sammensætning tages højde for i vægtningen af data (se afsnit 2.2 om vægtning af data).

Tabel 1. Sociodemografiske karakteristika, opdelt på respondenter og alle inviterede

	Respondenter % (n)	Alle inviterede % (n)
Køn		
Mænd	42,2 (5.714)	51,2 (19.242)
Kvinder	57,8 (7.816)	48,8 (18.369)
Alder		
15-17 år	20,2 (2.726)	18,2 (6.827)
18-24 år	47,8 (6.472)	46,0 (17.293)
25-29 år	32,0 (4.332)	35,9 (13.491)

3 Forbrug af cigaretter og andre tobaks- og nikotin-produkter

I de følgende afsnit beskrives forbruget af cigaretter og andre tobaks- og nikotinholdige produkter. Figurene viser de overordnede tal for hvert produkt, samt efterfølgende opdelt på køn og aldersgrupper. Enkelte steder er figurene ikke opdelt på køn eller aldersgrupper som følge af for få respondenter i hver gruppe. Hvor det er meningsfuldt, sammenlignes tallene fra 2021 med tal fra 2020, markeret med 'udvikling'.

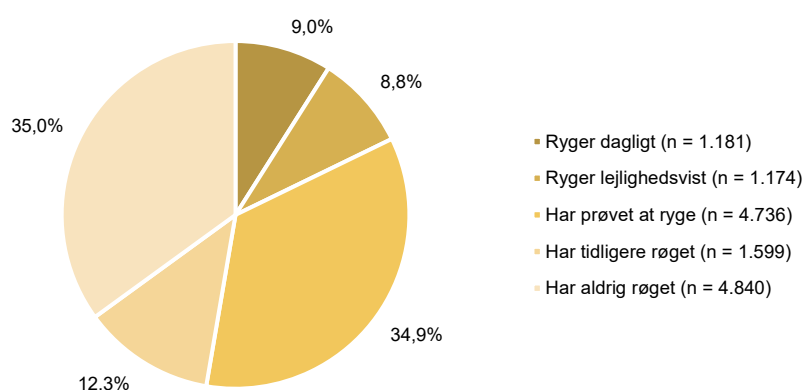
3.1 Cigaretter

I dette afsnit afdækkes forbruget af cigaretter blandt unge i Danmark. Først angives hvor udbredt det er at ryge cigaretter, derefter hvor mange cigaretter, de unge gennemsnitligt ryger pr. dag, blandt de, der ryger dagligt.

I alt svarer 17,8 % af respondenterne at de ryger cigaretter enten dagligt (9,0 %) eller lejlighedsvist (8,8 %). Der er 12,3 %, som tidligere har røget, og 34,9 %, der har prøvet at ryge. I alt 35,0 % angiver, at de aldrig har røget.

Figur 3.1.1. Forbrug af cigaretter

(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen af disse, som hhv. ryger dagligt, lejlighedsvist, har prøvet at ryge, tidligere har røget og aldrig har røget cigaretter.

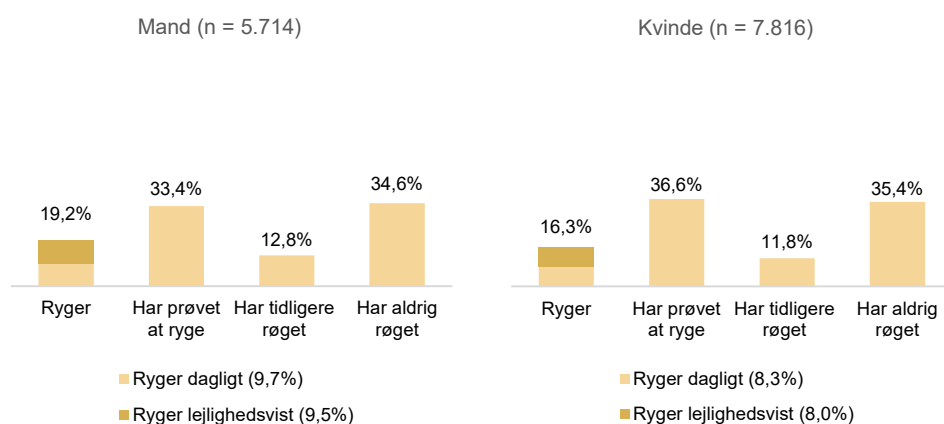

Udvikling: Sammenlignet med rygeprævalensen i 2020 ser der ud til at være sket et fald i andelen af unge, som ryger, fra 20,1 % til 17,8 %. Faldet ser ud til at skyldes mindre fald i både daglig og lejlighedsvis rygning.

Af figur 3.1.2 fremgår det, at der er forholdsvis ens rygemønstre kønnene imellem. Dog ser der ud til at være lidt flere mænd end kvinder, der ryger (19,2 % vs. 16,3 %).

Figur 3.2.1. Rygegrupper, opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver andelen af disse, som hhv. ryger dagligt, lejlighedsvist, har prøvet at ryge, tidligere har røget og aldrig har røget cigaretter. Andelen, der ryger, er opdelt i dem, der ryger dagligt og lejlighedsvist, hvor % er angivet neden for figuren.

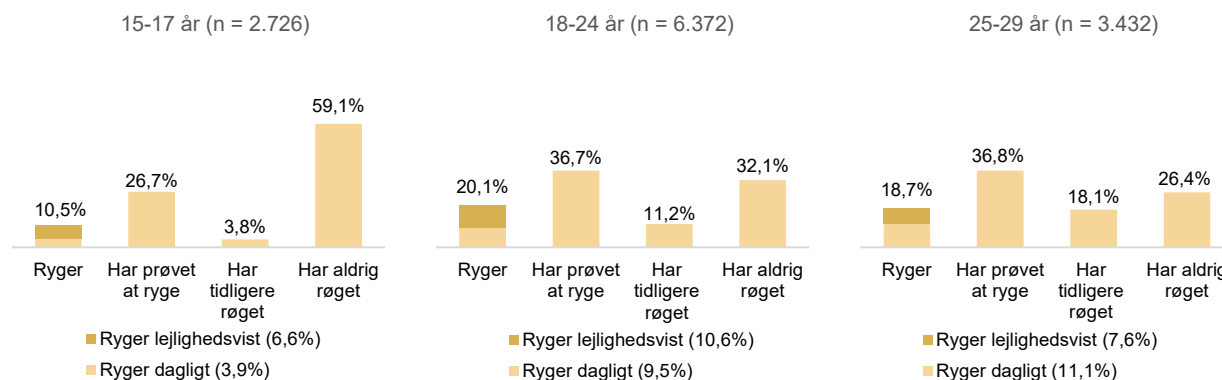

Udvikling: I 2020 var der 21,5 % af mændene og 18,8 % af kvinderne, der røg. Der ser dermed ud til at være sket et fald i andelen, der ryger, for begge køn.

I figur 3.1.3 er andelen af unge, der ryger dagligt eller lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, vist. Der er flest, der ryger, blandt de 18-24-årige (20,1 %). Der er markant flere, der ryger dagligt, i de to ældste aldersgrupper sammenlignet med den yngste gruppe. Det er dog stadig væsentligt at bemærke, at mere end hver tiende (10,5 %) unge i alderen 15-17 år ryger enten dagligt eller lejlighedsvist i 2021.

Figur 3.1.3. Rygegrupper, opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen af disse, som hhv. ryger dagligt, lejlighedsvist, har prøvet at ryge, tidligere har røget og aldrig har røget cigaretter. Andelen, der ryger, er opdelt i dem, der ryger dagligt og lejlighedsvist, hvor % er angivet neden for figuren.

Udvikling: I 2020 var der 11,9 %, der røg dagligt eller lejlighedsvist, blandt de 15-17-årige, 23,1 % blandt de 18-24-årige, og 20,4 % blandt de 25-29-årige. Der ser dermed ud til at være sket et fald i alle aldersgrupper.

Tabel 3.1.1 viser antallet af cigaretter, der ryges pr. dag, fordelt på aldersgrupper blandt den andel, der ryger dagligt (9,0 %). Overordnet ses det, at der er forholdsvis få, der ryger 1-4 cigaretter dagligt. Totalt set er det lidt færre end hver tredje (29,7 %), af dem, der ryger dagligt, som ryger 15 eller flere cigaretter pr. dag. Der er flere af de yngste, der ryger få cigaretter dagligt, og flere af de ældste, der ryger flere cigaretter, eksempelvis er der 25,9 % af de 15-17-årige, der ryger dagligt, der ryger 15 cigaretter eller flere, og 38,2 % af de 25-29-årige, der gør det samme.

Tabel 3.1.1. Antal cigaretter pr. dag blandt respondenter, der ryger dagligt, opdelt på aldersgrupper

	15-17 år	18-24 år	25-29 år	Total
	% (n)	% (n)	% (n)	% (n)
1-4 cigaretter	15,4 (17)	16,5 (103)	9,4 (44)	13,3 (164)
5-9 cigaretter	33,8 (35)	33,7 (205)	21,7 (104)	28,4 (344)
10-14 cigaretter	24,9 (27)	27,4 (167)	30,8 (141)	28,7 (335)
> 15 cigaretter	25,9 (24)	22,4 (133)	38,2 (171)	29,7 (328)

Udvikling: I 2020 var der 10,9%, der angav at ryge 1-4 cigaretter dagligt, blandt dem, som ryger dagligt. Dette er 13,3 % i 2021. Der er også flere, der angiver at ryge 5-9 cigaretter (28,4 % i 2021 vs. 26,3 % i 2020). Overordnet er der færre, der angiver at ryge 10-14 og 15 eller flere (fx var der 33,0 %, der angav at ryge 15 cigaretter eller flere i 2020, og 29,7 % i 2021).

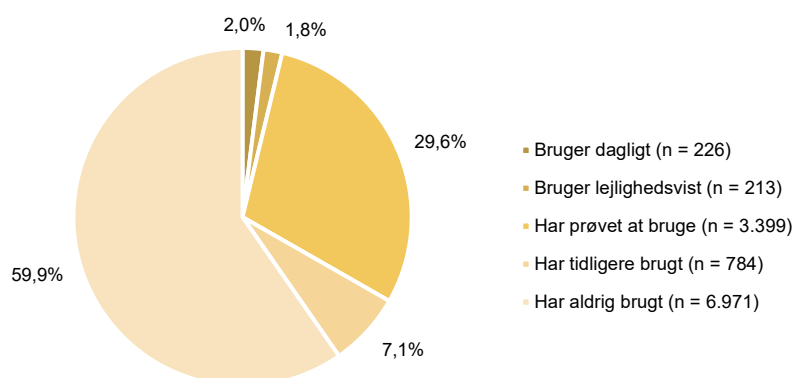
3.2 E-cigaretter

I dette afsnit beskrives respondenternes forbrug af e-cigaretter. E-cigaretter kommer i flere former og typer, men fælles for dem er, at de består af en lille beholder til e-væske, en brænder og et batteri. E-cigaretten opvarmer e-væsken, og der dannes aerosol, som indåndes.

I alt angiver 3,8 % af respondenterne, at de anvender e-cigaretter dagligt (2,0 %) eller lejlighedsvist (1,8 %). Yderligere angiver 29,6 % at have prøvet at bruge e-cigaretter, mens 7,1 % tidligere har brugt dem.

Figur 3.2.1. Forbrug af e-cigaretter

(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen af disse, som hhv. bruger dagligt, lejlighedsvist, har prøvet at bruge, tidligere har brugt og aldrig har brugt e-cigaretter.

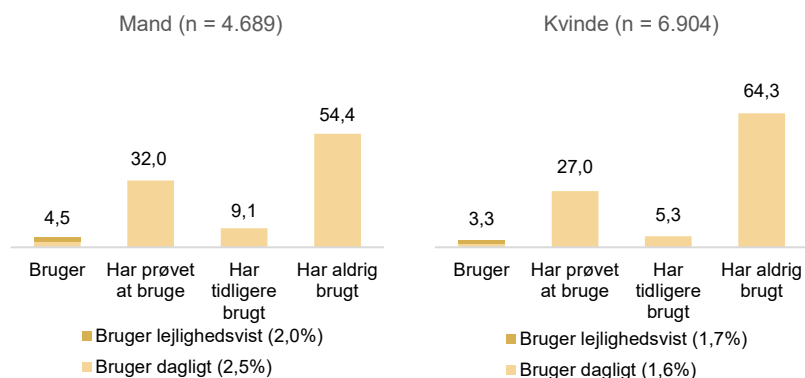

Udvikling: Andelen, der bruger e-cigaretter ligner andelen fra 2020, hvor 1,8 % angav at bruge e-cigaretter dagligt, og 2,1 % lejlighedsvist, i alt 3,9 %.

Andelen af respondenterne, der bruger e-cigaretter, opdelt på køn er præsenteret i figur 3.2.2. Der er ikke markante forskelle i dagligt eller lejlighedsvist forbrug kønnene imellem. Der ser dog ud til at være en større andel af mænd, der har prøvet at bruge eller tidligere har brugt e-cigaretter.

Figur 3.2.2. Brugere af e-cigaretter, opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver andelen af disse, som hhv. bruger, har prøvet at bruge, tidligere har brugt og aldrig har brugt e-cigaretter. Andelen, der bruger e-cigaretter, er opdelt i dem, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, hvor % er angivet neden for figuren.

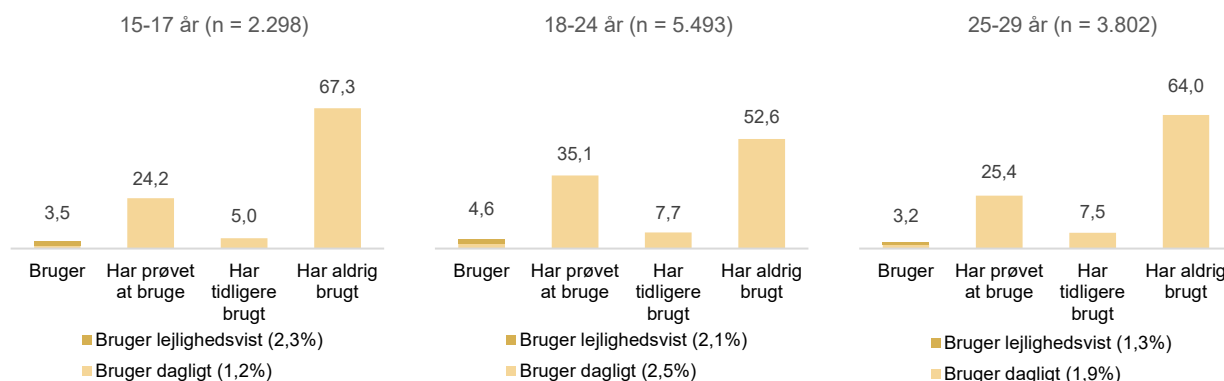

Udvikling: Der er ikke nævneværdige forskelle siden 2020, hvor 5,0 % af mændene og 2,8 % af kvinderne angav at bruge e-cigaretter dagligt eller lejlighedsvist.

Af figur 3.2.3 fremgår det, at brugen af e-cigaretter er højst blandt de 18-24-årige, 4,5 %, mens det er hhv. 3,5 % for de 15-17-årige og 3,2 % for de 25-29-årige. Andelen, der har prøvet at bruge e-cigaretter, er ligeledes størst blandt de 18-24-årige med 35,1 %.

Figur 3.2.3. Brugere af e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen af disse, som hhv. bruger, har prøvet at bruge, tidligere har brugt og aldrig har brugt e-cigaretter. Andelen, der bruger e-cigaretter, er opdelt i dem, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, hvor % er angivet neden for figuren.

Udvikling: Forbruget (dagligt og lejlighedsvist) af e-cigaretter opdelt på aldersgrupper ligner forbruget i 2020. Her var det 4,5 % for de 15-17-årige, 4,3 % for de 18-24-årige, og 3,0 % for de 25-29-årige, som brugte e-cigaretter. For de to yngste aldersgrupper ser det ud lidt flere aldrig har brugt e-cigaretter, for de 15-17-årige er det 67,3 % i 2021 mod 64,7 % i 2020. For de 18-24-årige er det 52,6 % i 2021 mod 49,9 % i 2020. Der er ingen ændring for de 25-29-årige.

3.3 Opvarmet tobak

I dette afsnit beskrives, hvor udbredt rygning af opvarmet tobak er blandt unge i undersøgelsen. Opvarmet tobak kaldes også heated tobacco. Det består af en hardware-del og tobakspinde, som indsættes i dette. Opvarmet tobak er et forholdsvis nyt produkt. Derfor er der dels ikke meget uafhængig forskning omkring produktet endnu, og dels er der ikke så mange, der ryger opvarmet tobak. Resultaterne i dette afsnit skal tolkes med forbehold pga. den begrænsede gruppe af respondenter, der har besvaret spørgsmålene om opvarmet tobak.

Der er meget få respondenter, der dagligt og lejlighedsvist ryger opvarmet tobak. Sammenlagt er det 0,6 % af respondenterne. Der er dog yderligere 4,0 %, der har prøvet at ryge opvarmet tobak. Grundet det lille antal, er det ikke muligt at undersøge eventuelle køns- og aldersmæssige forskelle i aktuelt forbrug.

Tabel 3.3.1. Forbrug af opvarmet tobak

	% (n)
Ryger dagligt	0,3 % (29)
Ryger lejlighedsvist	0,3 % (29)
Har prøvet at ryge	4,0 % (434)
Har tidligere røget	0,5 % (53)
Har aldrig røget	95,0 % (11.038)

Udvikling: I 2020 var der 96,1 %, der angav at de aldrig havde prøvet røgfri tobak. I 2021 er det 95,0 %. I 2020 var der 3,2 %, der havde prøvet opvarmet tobak, mens 0,3 % røg opvarmet tobak enten dagligt eller lejlighedsvist.

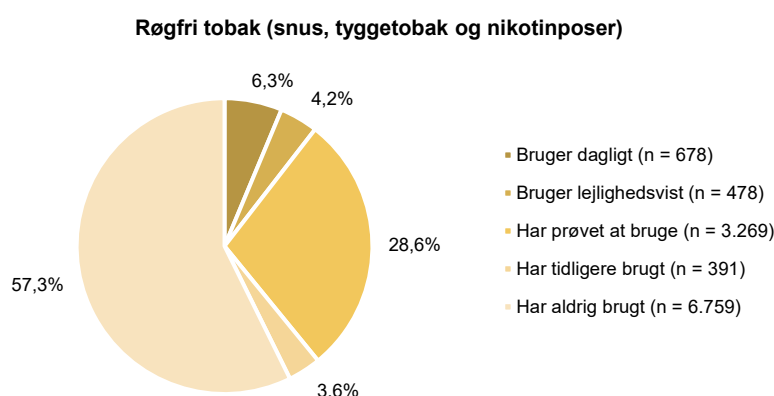
3.4 Røgfri tobaks- og nikotinprodukter

I dette afsnit beskrives de unges forbrug af røgfri tobaks- og nikotinprodukter, der her anvendes som en fællesbetegnelse for snus, tyggetobak og nikotinposer. Produkterne ligner hinanden, og kan derfor let forveksles. Snus er ulovligt at sælge i Danmark, men da det imidlertid stadig anvendes, er dette inkluderet i undersøgelsen på samme vilkår som de øvrige produkter. Nikotinposer er et forholdsvis nyt produkt på markedet. De indeholder ikke tobak.

Som det fremgår af figur 3.4.1 er der 10,5 %, der dagligt eller lejlighedsvist bruger et eller flere af de tre ovenstående røgfri produkter. 6,3 % angiver at bruge røgfri tobak dagligt, og 4,2 % lejlighedsvist. Overordnet er der 28,6 %, der angiver, at de har prøvet at bruge røgfri tobak.

Figur 3.4.1. Forbrug af røgfri tobak

(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen af disse, som hhv. bruger dagligt, lejlighedsvist, har prøvet at bruge, tidligere har brugt og aldrig har brugt røgfri tobak.

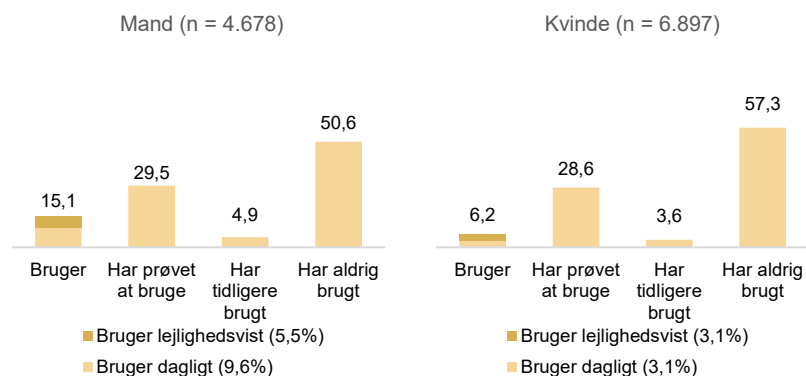

Udvikling: I alt 10,5 % af de unge anvender mindst en type af røgfri tobak (snus, tyggetobak og/eller nikotinposer). Til sammenligning var det 9,1 % i 2020.

Som det fremgår af figur 3.4.2 er der markante kønsforskelle i brugen af røgfri tobak. Overordnet angiver 15,1 % af mændene, at de bruger røgfri tobak dagligt (9,6 %) eller lejlighedsvist (5,5 %). For kvinderne er der 6,2 %, der anvender røgfri tobak.

Figur 3.4.2. Forbrug af røgfri tobak, opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver andelen af disse, som hhv. dagligt, lejlighedsvist, har prøvet, tidligere har brugt og aldrig har brugt røgfri tobak. Andelen, der bruger røgfri tobak, er opdelt i dem, der bruger røgfri tobak dagligt og lejlighedsvist, hvor % er angivet neden for figuren.

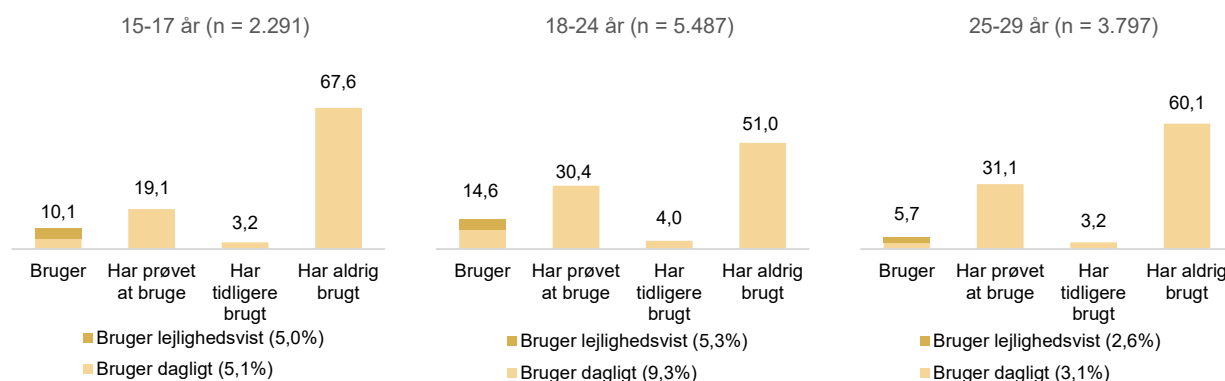

Udvikling: I 2020 var der 13,2 % af mændene der brugte røgfri tobak enten dagligt (6,7 %) eller (6,5 %) lejlighedsvist. For kvinderne var det overordnede forbrug 4,7 % (1,7 % dagligt og 3,0 %) lejlighedsvist. Der ser dermed ud til at være sket en stigning hos begge køn i forbruget af røgfri tobak fra 2020 til 2021.

I figur 3.4.3 vises forbruget af røgfri tobak opdelt på aldersgrupper². Det største forbrug findes blandt de 18-24-årige, hvor 14,6 % angiver at bruge røgfri tobak enten dagligt (9,3 %) eller lejlighedsvist (5,3 %). Blandt de 15-17-årige er det 10,1 % (ligeligt fordelt på dagligt og lejlighedsvist forbrug).

Figur 3.4.3. Forbrug af røgfri tobak, opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen af disse, som hhv. dagligt, lejlighedsvist, har prøvet, tidligere har brugt og aldrig har brugt røgfri tobak. Andelen, der bruger røgfri tobak, er opdelt i dem, der bruger røgfri tobak dagligt og lejlighedsvist, hvor % er angivet neden for figuren.

² Tobaksprodukterne er ulovlige at sælge til mindreårige, mens nikotinposer og forbud mod salg til mindreårige først blev ulovligt den 1. april 2021. Dvs. de har ikke været ulovlige at sælge, da data til denne rapport blev indsamlet.

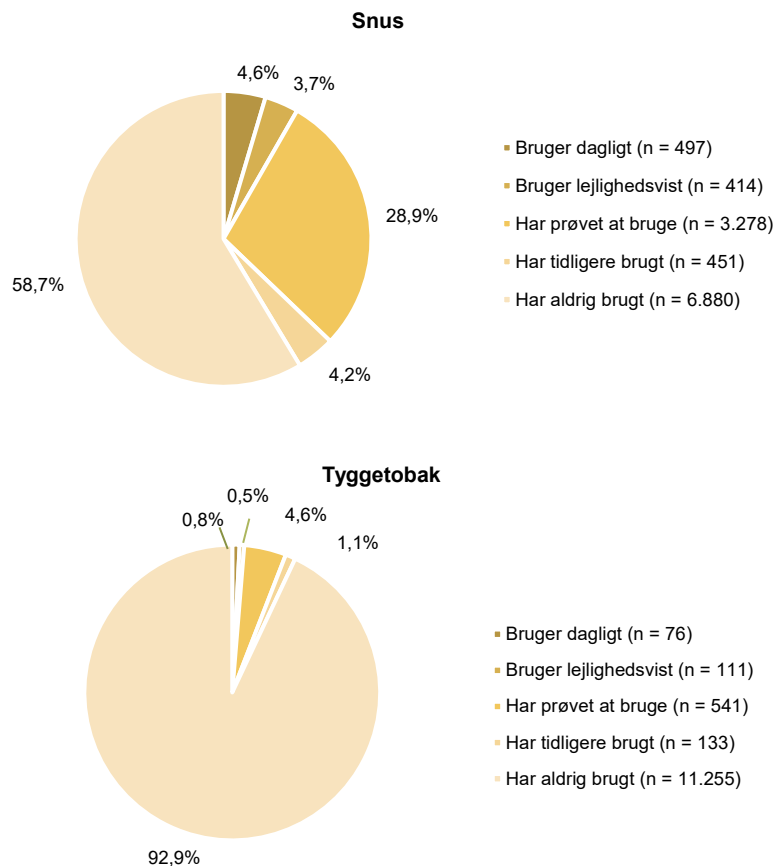
Udvikling: I 2020 var der 8,7 % af de 15-17-årige, der anvendte røgfri tobak. Til sammenligning er det 10,1 % i 2021. For de 18-24-årige var det i 2020 12,0 %, og for de 25-29-årige 5,5 %. Den største stigning i forbruget af røgfri tobak ses dermed blandt de 18-24-årige.

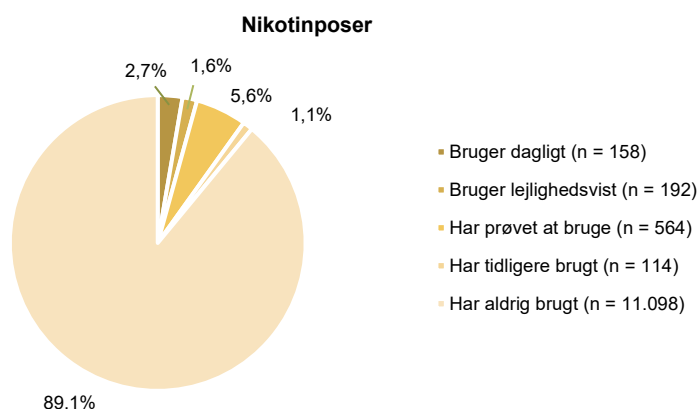
Figur 3.4.4 viser respondenternes forbrug af henholdsvis snus, tyggetobak og nikotinposer. Da produkterne let kan forveksles med hinanden, kan det forekomme, at nogle unge har svaret på et forbrug af en specifik type produkt, selv om de i realiteten anvender et af de andre produkter. Et mål for det samlede forbrug af røgfri tobak præsenteres i den efterfølgende figur.

I alt er der 8,3 % af respondenterne, der bruger snus dagligt (4,6 %) eller lejlighedsvist (3,7 %). 28,9 % har prøvet snus, mens 4,2 % angiver at de tidligere har brugt snus. Forbruget af tyggetobak er lavt, og der er også få tidligere brugere. Der er lidt flere, der angiver at bruge nikotinposer dagligt (2,7 %) eller lejlighedsvist (1,6 %).

Figur 3.4.4. Forbrug af snus, tyggetobak og nikotinposer*

(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen af disse, som hhv. bruger dagligt, lejlighedsvist, har prøvet at bruge, tidligere har brugt og aldrig har brugt snus, tyggetobak og/eller nikotinposer.

**Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar, det vil sige et svar til hver type af produkt. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.*

Udvikling: I 2020 var der 7,9 %, der angav at de brugte snus (dagligt eller lejlighedsvist), i 2021 er det 8,3 %. Det daglige snusforbrug var i 2020 3,2 %, hvor det i 2021 er 4,6 %. Der var yderligere 3,1 % i 2020, der anvendte nikotinposer (dagligt eller lejlighedsvist), hvor det i 2021 er 4,3 %.

4 Multipelt tobaks- og nikotinformbrug

I takt med at der er kommet flere nyere alternative tobaks- og nikotinprodukter på markedet, er det blevet aktuelt også at holde øje med, hvor mange, der anvender mindst et af disse produkter.

I dette afsnit beskrives forbrug af mindst et tobaks- og nikotinprodukt, samt et samtidigt forbrug af et eller flere produkttyper. Endvidere, hvilket produkt, der blev prøvet først. Dette giver et billede af det samlede omfang af forbruget, på trods af faldende eller stigende tendenser af et enkelt af de førnævnte produkter.

4.1 Forbrug af et eller flere tobaks- eller nikotinprodukter

Overordnet set er der 28,6 % af respondenterne, der anvender mindst et tobaks- eller nikotinprodukt, dvs. bruger enten cigaretter, e-cigaretter, opvarmet tobak eller røgfri tobak (resultater ikke illustreret). I 2020 var det 27,0 %³.

Andelen, der anvender mere end et produkt, er 4,7 %. I 2020 var det 5,8 %⁴. Tabel 4.1.1 viser hvilke produkter, der anvendes samtidigt. I alt 87,5 % af de, der anvender flere produkter, anvender to, mens de resterende anvender tre eller flere. Det er hyppigst cigaretter og snus, der anvendes samtidigt (54,5 %) eller cigaretter og e-cigaretter (31,7 %), der anvendes samtidigt.

³ I rapporten for 2020 er dette tal angivet som 26,3 % idet nikotinposer ikke var inkluderet.

⁴ I rapporten for 2020 er dette tal angivet som 5,4 % idet nikotinposer ikke var inkluderet.

Tabel 4.1.1. Forbrug af flere tobaks- og nikotinprodukter samtidigt

	% (n)
To produkter	87,5 (491)
Cigaretter	
+ E-cigaretter	31,7 (161)
+ Snus/tyggetobak/nikotinposer	54,5 (264)
+ Opvarmet tobak	5,2 (25)
E-cigaretter	
+ Snus/tyggetobak/nikotinposer	7,4 (36)
+ Opvarmet tobak	n/a
Snus/tyggetobak/nikotinposer	
+ Opvarmet tobak	n/a
Tre eller fire produkter	12,5 (70)

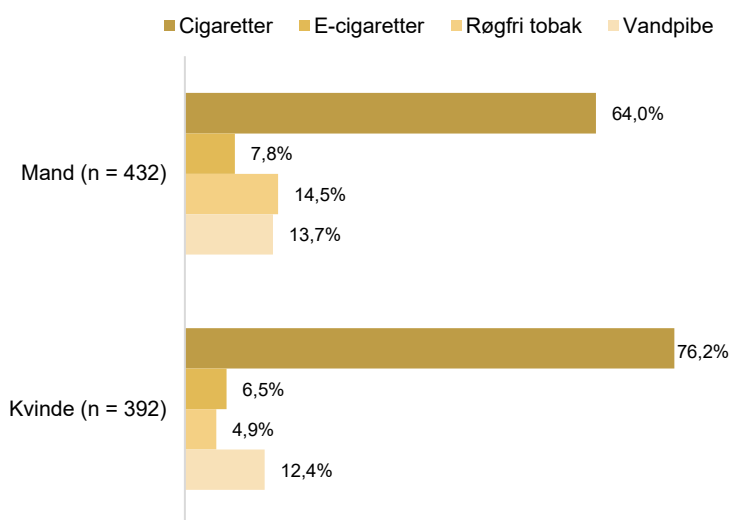
Udvikling: Tallene for multipelt tobaks- og nikotinfbrug svarer til tallene for 2020.

4.2 Produkttype først anvendt

Som det ses af figur 4.2.1 angiver en større andel af kvinder (76,2 %) at have prøvet cigaretter først, sammenlignet med mænd (64,0 %). Der er stort set lige mange mænd og kvinder, der angiver først at have prøvet e-cigaretter og vandpibe, mens der er markante kønsforskelle i først at have prøvet røgfri tobak (mænd 14,5 % og kvinder 4,9 %).

Figur 4.2.1. Hvilket tobaks- eller nikotinprodukt blev prøvet først, opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger flere tobaks- eller nikotinprodukter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver, hvor stor en andel af disse, som har prøvet cigaretter, e-cigaretter, røgfri tobak eller vandpipe først.

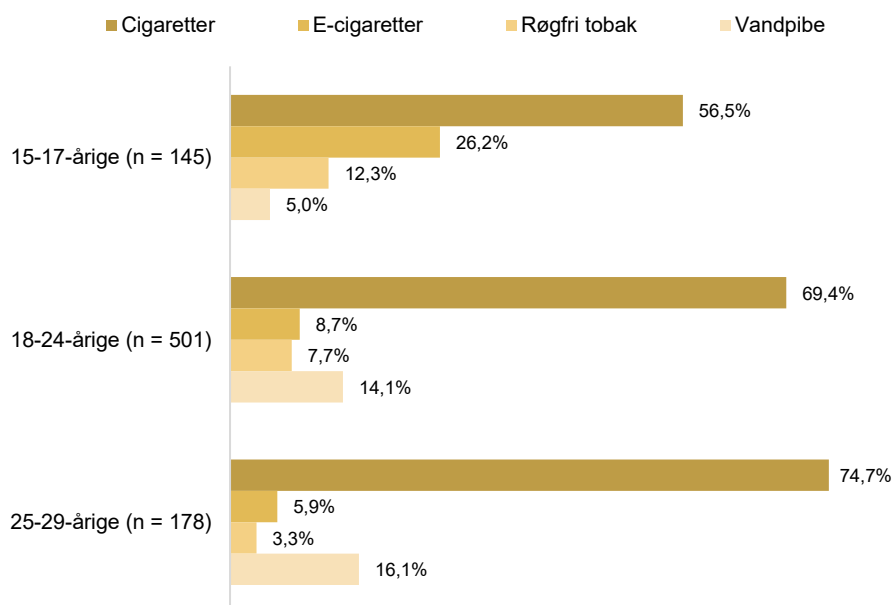

Udvikling: I figuren for 2020 var ikke medtaget vandpipe, tallene for 2021 er derfor ikke direkte sammenlignelige med tallene for 2020.

Når man ser på hvilket tobaks- eller nikotinprodukt, respondenterne prøvede først, er der markante forskelle aldersgrupperne imellem. Blandt de 25-29-årige prøvede langt størstedelen først at ryge cigaretter (74,7 %). Blandt de 18-24-årige er det 69,4 %, og for de 15-17-årige er det 56,5 %. Dvs. at de yngste i højere grad end de ældre først har prøvet andre former for tobaks- eller nikotinprodukter. Eksempelvis er der 26,2 % af de 15-17-årige, der først har prøvet e-cigaretter og 12,3 %, der først har prøvet røgfri tobak.

Figur 4.2.2. Hvilket tobaks- eller nikotinprodukt blev prøvet først, opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger flere tobaks- eller nikotinprodukter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på aldersgruppe, mens % angiver, hvor stor en andel af disse, som har prøvet cigaretter, e-cigaretter, røgfri tobak eller vandpibe først.

Udvikling: I figuren for 2020 var ikke medtaget vandpibe, tallene for 2021 er derfor ikke direkte sammenlignelige med tallene for 2020.

5 Tobakspriser

Ændringer på tobakspriser, er et af de tiltag, der har størst indflydelse på tobaksforbrug blandt unge mennesker. Pr. 1. april 2020 steg den gennemsnitlige pris på en pakke cigaretter med 20 stk. fra ca. 40 kr. til ca. 55. kr. Prisen kommer til at stige yderligere 5 kr. pr. 1. januar 2022⁵.

Tallene for denne undersøgelse er indsamlet ca. 8. måneder efter den første prisstigning på tobak. Det er imidlertid vigtigt at gøre opmærksom på, at der i Danmark har været en lang periode, hvor man stadig har kunne købe tobak til de gamle priser, hvorfor de reelle prisstigninger ikke kan forventes at have haft effekt allerede fra 1. april 2020.

I dette afsnit beskrives de unges egne vurderinger af, hvilken betydning det har haft for deres rygning af cigaretter, at prisen er steget. Disse skal ses i lyset af andre faktorer i 2020, der kan have påvirket unges rygning, f.eks. Corona-nedlukningen og forbuddet mod cigaretter med mentolsmag. Tallene i dette afsnit kan ikke tolkes som reelle effekter af prisstigningen, men skal ses som en indikation af de unges egne opfattelser, af hvordan prisstigningen i første omgang har påvirket deres rygning.

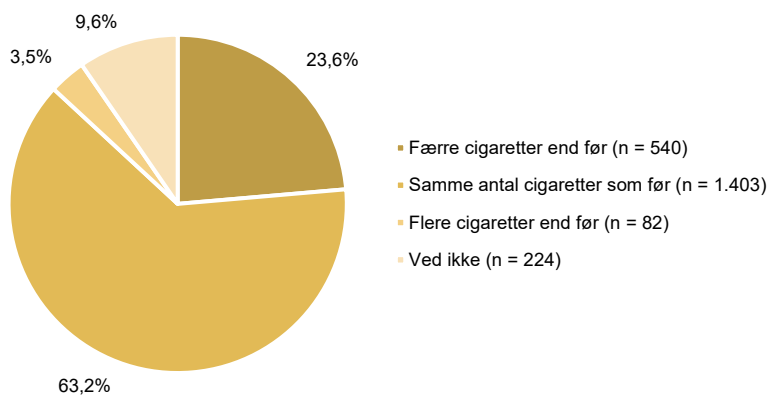
5.1 Priser og cigaretrykning

Som det ses af figur 5.1.1 angiver 63,2 % af de, der ryger, at de ryger samme antal cigaretter som før prisstigningen. I alt 23,6 % angiver at de ryger færre cigaretter, mens kun en mindre andel angiver at ryge flere (3,5 %).

⁵ Gamle tobakspakker kan dog sælges indtil 1. april 2022, idet producenterne har fået 3. mdr. til at sælge ud af tobak til gammel pris.

Figur 5.1.1. Priser og cigaretrykning

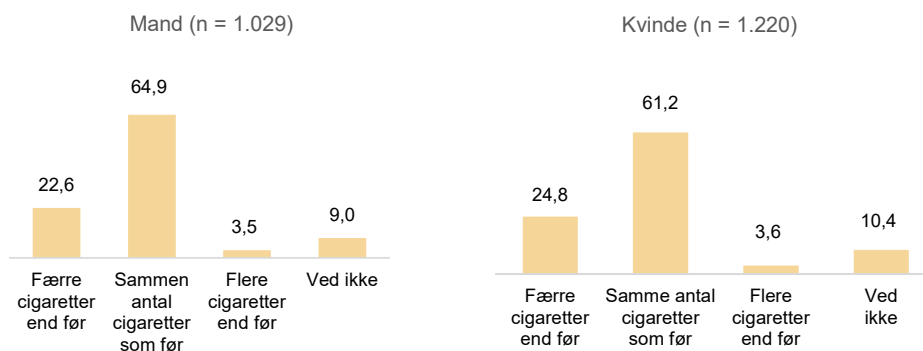
(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, mens % angiver andelen af disse, som angiver at have ændret rygevaner efter at prisen er steget.

Figur 5.1.2 viser svar på ændringer i cigaretrykning, opdelt på køn. Der er ikke markante kønsforskelle.

Figur 5.1.2. Priser og cigaretrykning, opdelt på køn

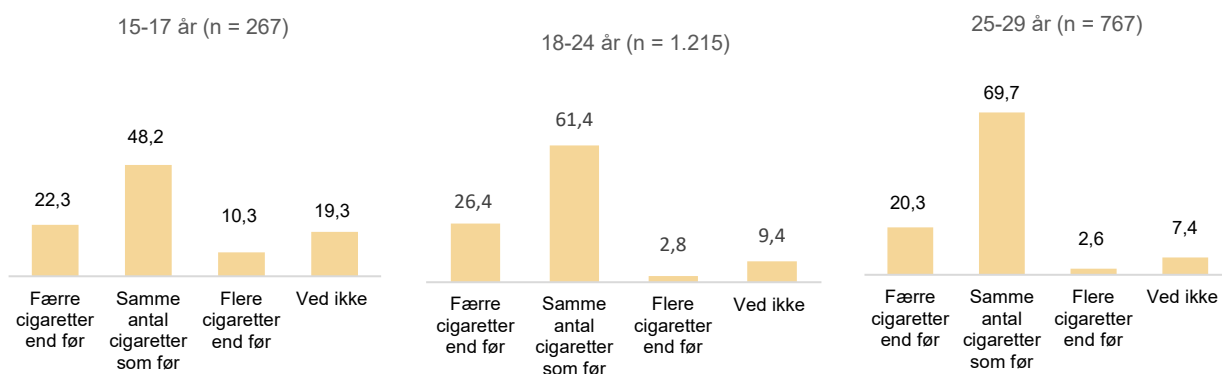
(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, opdelt på køn, mens % angiver andelen af disse, som angiver at have ændret rygevaner efter at prisen er steget.

Som det fremgår af figur 5.1.3 er der aldersmæssige forskelle i ændringer af cigaretforbruget efter at prisen er steget. Ca. halvdelen af de 15-17-årige angiver at de ryger samme antal cigaretter som før (48,2 %), mens det gælder for flere i de ældre aldersgrupper. 22,3 % af de 15-17-årige angiver, at de ryger færre cigaretter end før, mens det er 26,4 % af de 18-24-årige, og 20,3 % af de 25-29-årige.

Figur 5.1.3. Priser og cigaretrykning, opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter i den pågældende gruppe, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver andelen af disse, som angiver at have ændret rygevaner efter at prisen er steget.

6 Smag i tobak

I dette afsnit beskrives respondenternes forbrug af tobaks- og nikotinprodukter med forskellige typer af smag for hhv. cigaretter, e-cigaretter, opvarmet tobak og røgfri tobak.

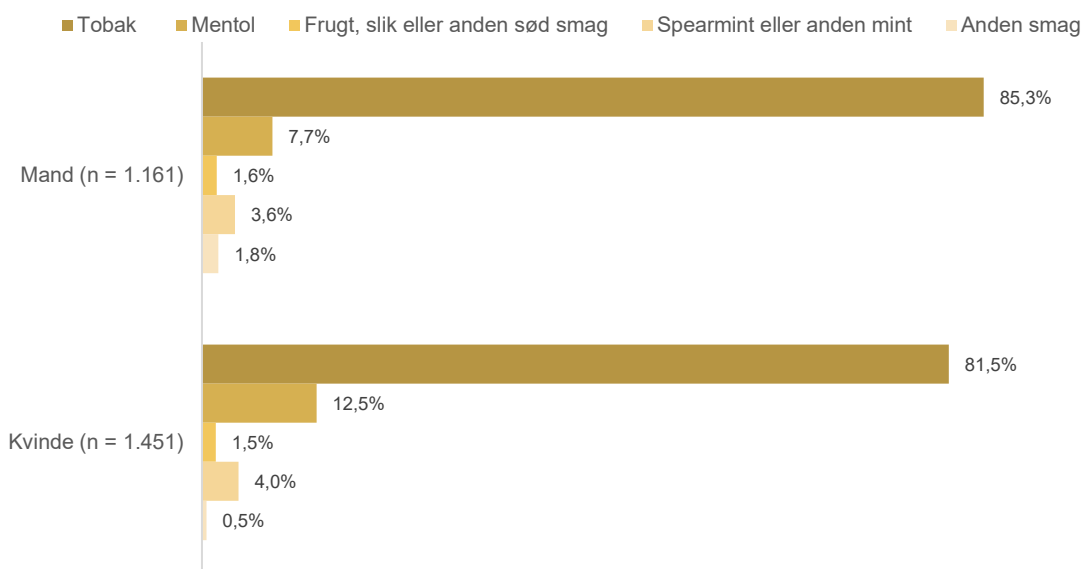
Mentol som kendetegnende aroma i cigaretter og rulletobak er ikke tilladt i Danmark (pr. 20. maj 2020), yderligere er forbud mod mentol som tilsætningsstof, der letter inhaleringen, indført i januar 2021.

6.1 Smag i cigaretter

Som det fremgår af figur 6.1.1, ryger størstedelen af respondenterne cigaretter med smag af tobak. 7,7 % af mændene angiver at ryge cigaretter med smag af mentol og 3,6 % spearmint eller anden mint. Der er 12,5 % af kvinderne, der ryger cigaretter med smag af mentol, og 4,0 % spearmint eller anden mint.

Figur 6.1.1. Cigarettsmag, opdelt på køn* **

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt og lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som har angivet de forskellige smage i cigaretter.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

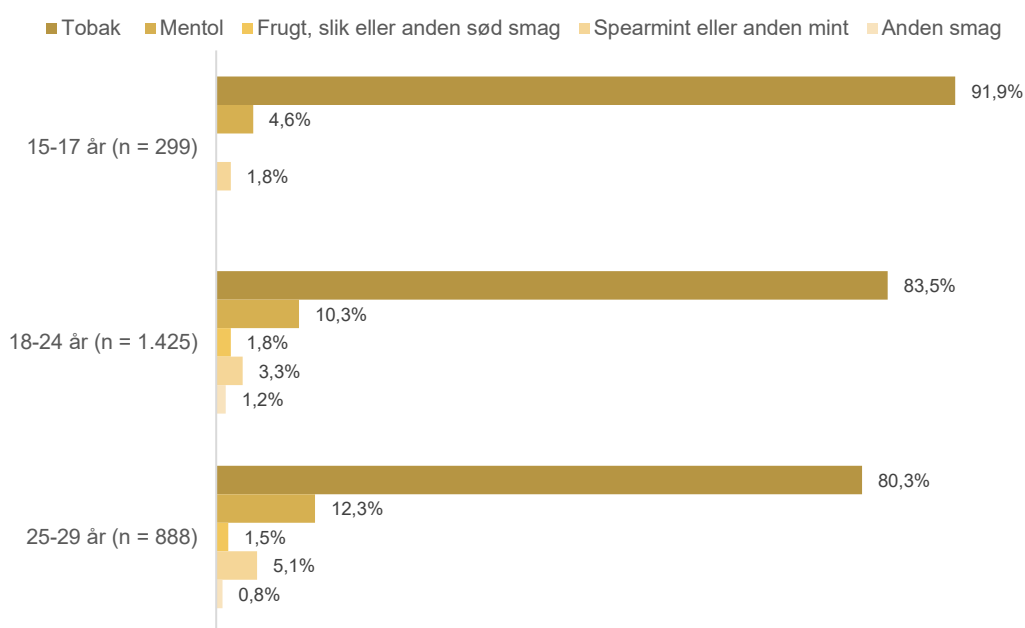
**Obs. I nogle grupper er der for få respondenter til at angive %.

Udvikling: Andelen af kvinder, der ryger cigaretter med smag af mentol, er faldet fra 29,5 % i 2020 til 12,5 % i 2021. For mændene er det faldet fra 14,1 % i 2020 til 7,7 % i 2021. Ligeledes er der færre af begge køn, der ryger cigaretter med smag af spearmint eller anden mint. Mens andelen, der ryger cigaretter med smag af frugt eller slik er lav, og på samme niveau begge år.

Som det ses af figur 6.1.2 er der forskelle i anvendte smage i cigaretter aldersgrupperne imellem. I alt 91,9 % af de 15-17-årige, som ryger cigaretter, anvender cigaretter med smag af tobak, for de 18-24-årige er det 83,5 %, og for de 25-29-årige 80,3 %. Anvendelsen af cigaretter med mentol-smag er højest i de to ældste aldersgrupper (10,3 % og 12,3 %), mod 4,6 % blandt de yngste.

Figur 6.1.2. Cigarettsmag, opdelt på aldersgrupper* **

(n) angiver antallet af respondenter, der ryger dagligt og lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som har angivet de forskellige smage i cigaretter.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

**Obs. I nogle grupper er der for få respondenter til at angive %.

Udvikling: Figuren indgår ikke i rapporten for 2020, og udviklingen er dermed ikke beskrevet.

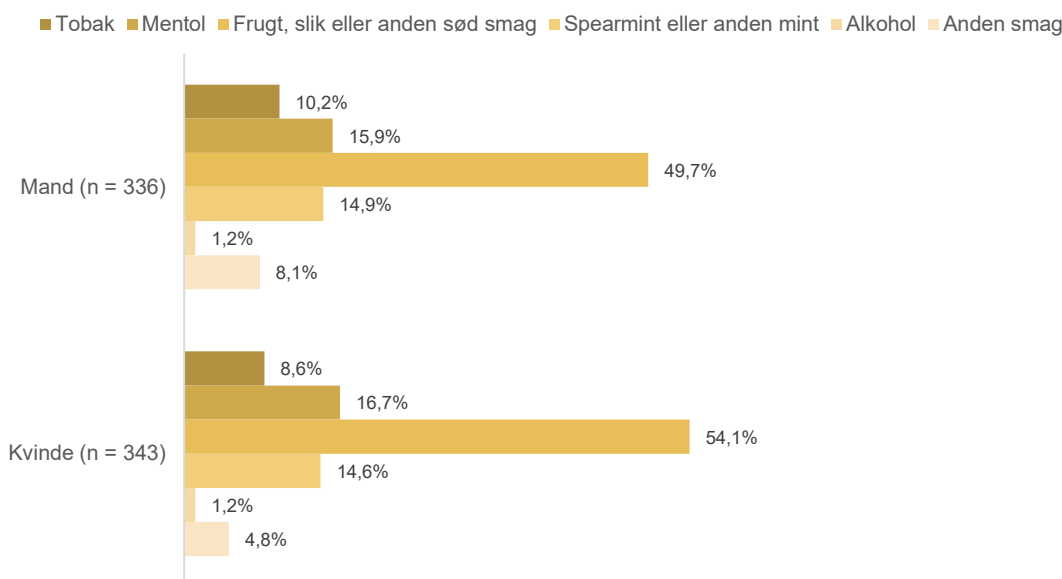
6.2 Smag i e-cigaretter

Halvdelen af mændene (49,7 %) og lidt mere end halvdelen af kvinderne (54,1 %) angiver at anvende e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag (figur 6.2.1). En del anvender

også e-cigaretter med smag af mentol eller spearmint og anden mint. Der er overordnet ikke markante kønsforskelle i anvendelsen af smage på e-cigaretter.

Figur 6.2.1. Smag i e-cigaretter, opdelt på køn*

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som har angivet de forskellige smage i e-cigaretter.

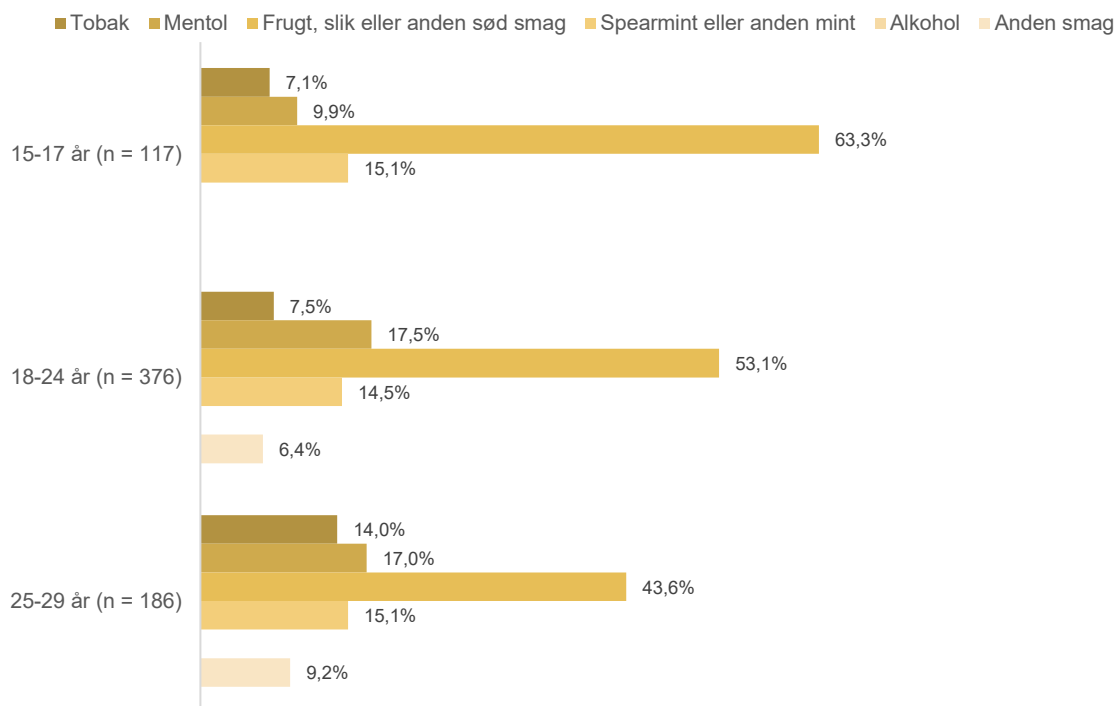
*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

Udvikling: I 2020 angav 58,1 % af mændene og 61,2 % af kvinderne, som ryger e-cigaretter, at de anvendte e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag. Dette er faldet til ca. halvdelen blandt begge køn i 2021. Niveaueet for e-cigaretter med smag af tobak er nogenlunde det samme begge år, mens brugen af smag af mentol og spearmint eller anden mint ser ud til at være steget fra 2020 til 2021. Eksempelvis for mentol, blandt mænd fra 10,6 % i 2020 til 15,9 % i 2021, og blandt kvinder fra 13,5 % i 2020 til 16,7 % i 2021. For spearmint er det gået fra 11,0 % i 2020 til 14,9 % i 2021 (mænd), og fra 12,8 % i 2020 til 14,6 % i 2021 (kvinder).

Anvendelsen af smag i e-cigaretter varierer aldersgrupperne imellem (figur 6.2.2). Knap hver tredje (63,3 %) af de 15-17-årige, som bruger e-cigaretter, angiver at anvende e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag, mens dette gælder for under halvdelen af de 25-29-årige (43,6 %). Anvendelsen af mentolsmag i e-cigaretter er mere udbredt i de to ældste aldersgrupper (17,5 % af de 18-24-årige, og 17,0 % af de 25-29-årige), end blandt de yngste (9,9 % af de 15-17-årige). Der er ikke aldersgruppemæssige forskelle i anvendelsen af spearmint eller anden mint.

Figur 6.2.2. Smag i e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper* **

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger e-cigaretter dagligt og lejlighedsvist, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som har angivet de forskellige smage i e-cigaretter.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

**Obs. I nogle grupper er der for få respondenter til at angive %.

Udvikling: I 2020 var der 54,7 % af de 25-29-årige, der angav, at de brugte e-cigaretter med smag af frugt, slik eller anden sød smag, mod 43,6 % i 2021. For de 18-24-årige var det 59,0 % i 2020, og 53,1 % i 2021, mens niveauet for de 15-17-årige er det samme (64,9 % i 2020 og 63,3 % i 2021). Brugen af e-cigaretter med smag af mentol ser ud til at være steget, især blandt de 18-24-årige (11,8 % i 2020 vs. 17,5 % i 2021) og de 25-29-årige (11,3 % i 2020 vs. 17,0 % i 2021).

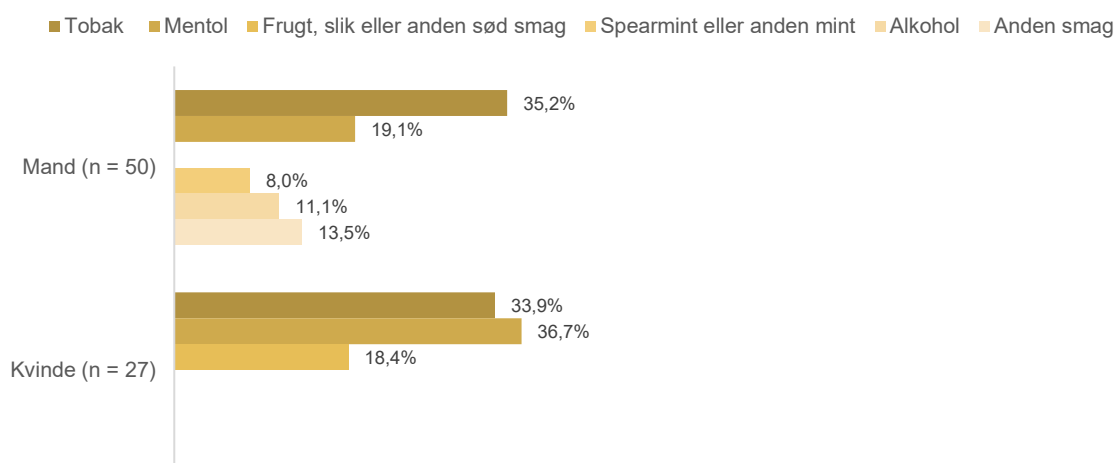
6.3 Smag i opvarmet tobak

Figur 6.3.1 viser respondenternes svar på, hvilke smage, de anvender i røgfri tobak, opdelt på køn. Antallet af respondenter er meget lavt, og resultaterne skal derfor tages med forbehold. Der er for få respondenter til at opdele figuren på aldersgrupper.

Den hyppigst anvendte smag blandt mænd er tobakssmag (35,2 %), mens 19,1 % anvender opvarmet tobak med smag af mentol. For kvinderne er der stort set lige mange, der anvender tobakssmag (33,9 %) og mentolsmag (36,7 %). Der er endvidere 18,4 % af kvinderne, der anvender smag af frugt, slik eller anden sød smag. Mens dette for mændene er for lavt til at rapportere her.

Figur 6.3.1. Smag i opvarmet tobak, opdelt på køn* **

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger opvarmet tobak med forskellige typer af smage, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som bruger de forskellige slags.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

**Obs. I nogle grupper er der for få respondenter til at angive %.

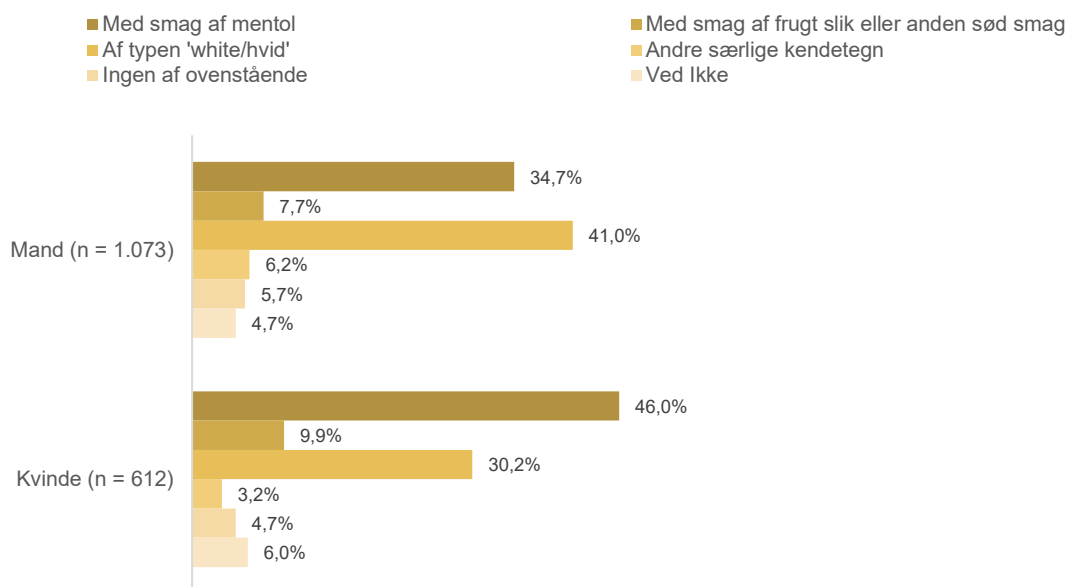
Udvikling: Fordelingerne af respondenternes svar om smage i opvarmet tobak ligner overordnet tallene fra 2020. Udvikling i disse skal tages med forbehold for det relativt lave antal respondenter på disse, især i 2020.

6.4 Smag i røgfri tobak

Figur 6.4.1 viser hvilke smage og øvrige kendetegn, respondenterne oftest anvender, opdelt på køn.

Figur 6.4.1. Kendetegn og smag på røgfri tobak, opdelt på køn* **

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger røgfri tobak dagligt og lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som bruger røgfri tobak med særlige kendetegn.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

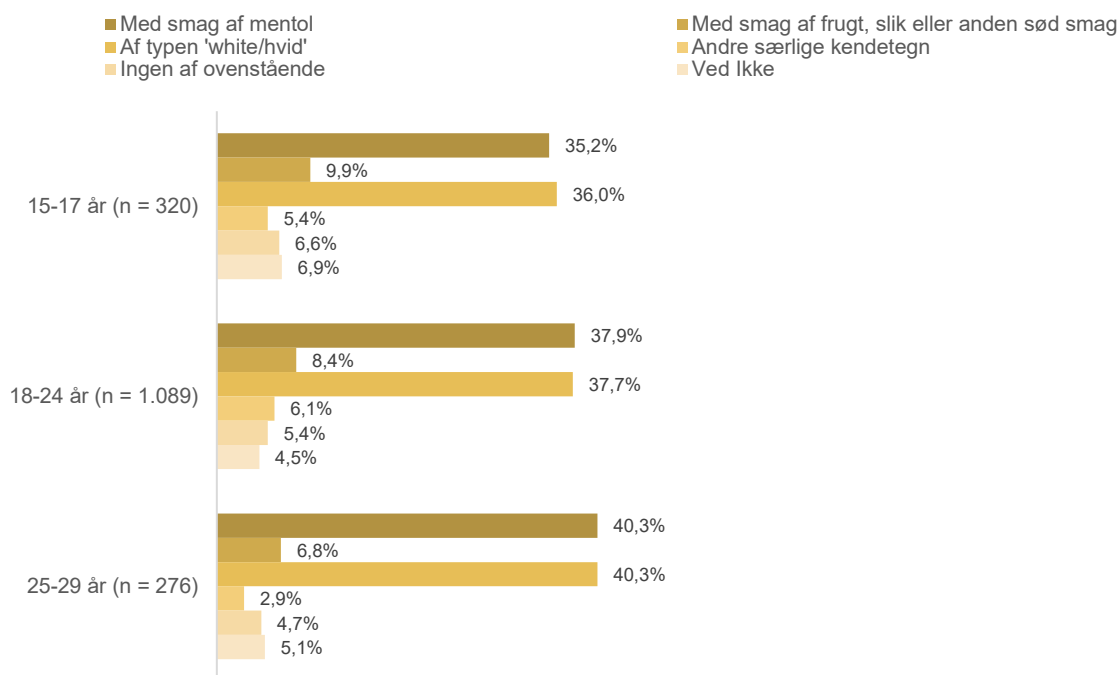
**Obs. I nogle grupper er der for få respondenter til at angive %.

Udvikling: Sammenlignet med 2020, er der flere af begge køn, der anvender røgfri tobak med smag af mentol i 2021. For mændene var det 31,5 % i 2020 vs. 34,7 % i 2021, og for kvinder 42,3 % i 2020 vs. 46,0 % i 2021. Der er ikke markante ændringer på andre typer af smage eller kendetegn.

Figur 6.4.2 viser respondenternes forbrug af røgfri tobak med smag opdelt på aldersgrupper. I alle aldersgrupper er det røgfri tobak med smag af mentol eller af typen 'white/hvid', der er hyppigst anvendt. Der er 9,9 % af de 15-17-årige, der anvender smag af frugt, slik eller anden sød smag, mod 6,8 % af de 25-29-årige.

Figur 6.4.2. Kendetegn og smag på røgfri tobak, opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter, der bruger røgfri tobak dagligt og lejlighedsvist, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som bruger røgfri tobak med særlige kendetegn.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

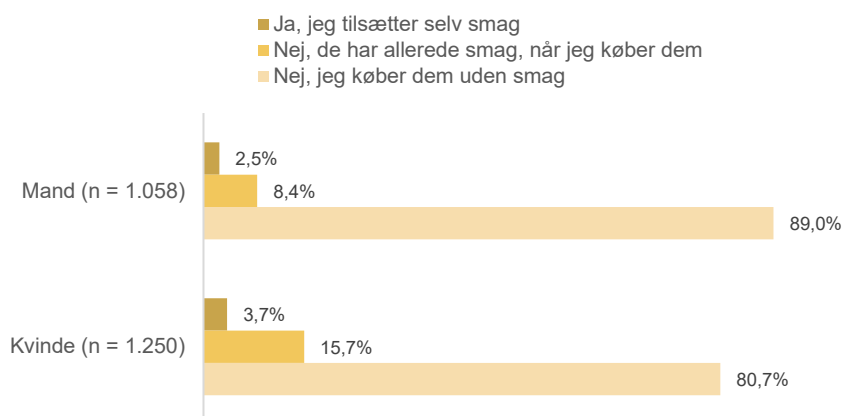
Udvikling: I 2020 var de hyppigst anvendte smage og kendetegn i røgfri tobak ligeledes mentol og typen 'white/hvid'. Blandt dem, som bruger røgfri tobak, er brugen af mentol er steget fra 33,5 % i 2020 til 40,3 % i 2021 (25-29-årige), og fra 34,8 % i 2020 til 37,9 % i 2021 (18-24-årige). For de 15-17-årige var den 34,1 % i 2020, og 35,2 % i 2021. Der er færre 15-17-årige (11,8 % i 2020 vs. 9,9 % i 2021), og 25-29-årige (8,7 % i 2020 vs. 6,8 % i 2021) der anvender smag af frugt, slik eller anden sød smag. For de 18-24-årige var det 8,7 % i 2020 og 8,4 % i 2021.

6.5 Tilsætning af smag til cigaretter

Størstedelen af respondenterne angiver, at de køber cigaretter uden anden smag end tobak, det gælder for 89,0 % af mændene og 80,7 % af kvinderne blandt dem, som ryger cigaretter. I alt 15,7 % af kvinderne angiver, at de køber cigaretter, der har smag, og 3,7 % at de selv tilsætter smag til cigaretterne. For mændene er dette lidt lavere.

Figur 6.5.1. Tilsætning af smag til cigaretter, opdelt på køn*

(n) angiver antallet af respondenter, der henholdsvis selv tilsætter smag, køber cigaretter med smag, eller køber cigaretter uden smag, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som køber de forskellige typer.

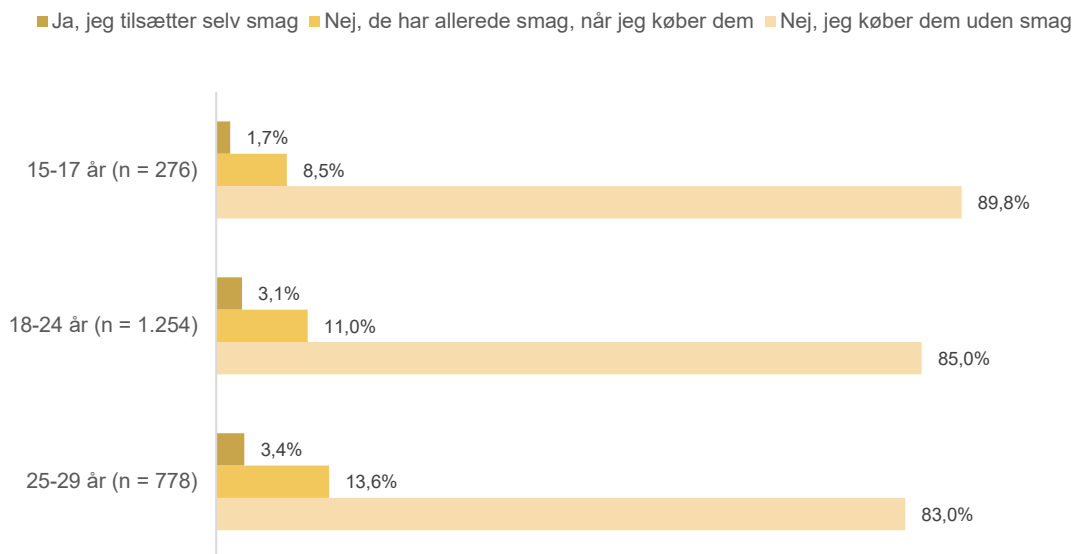

Udvikling: Figuren indgår ikke i rapporten for 2020, og udviklingen er dermed ikke beskrevet.

Der er mindre forskelle i tilsætningen af smag til cigaretter, i forhold til aldersgrupper. Lidt flere af de 18-24-årige (3,1 %) og 25-29-årige (3,4 %) angiver selv at tilsætte smag, i forhold til de 15-17-årige (1,7 %). Der er også flere i de ældste aldersgrupper, der angiver, at de køber cigaretter, der allerede har smag.

Figur 6.5.2. Tilsætning af smag til cigaretter, opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der henholdsvis selv tilsætter smag, køber cigaretter med smag, eller køber cigaretter uden smag, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som køber de forskellige typer.

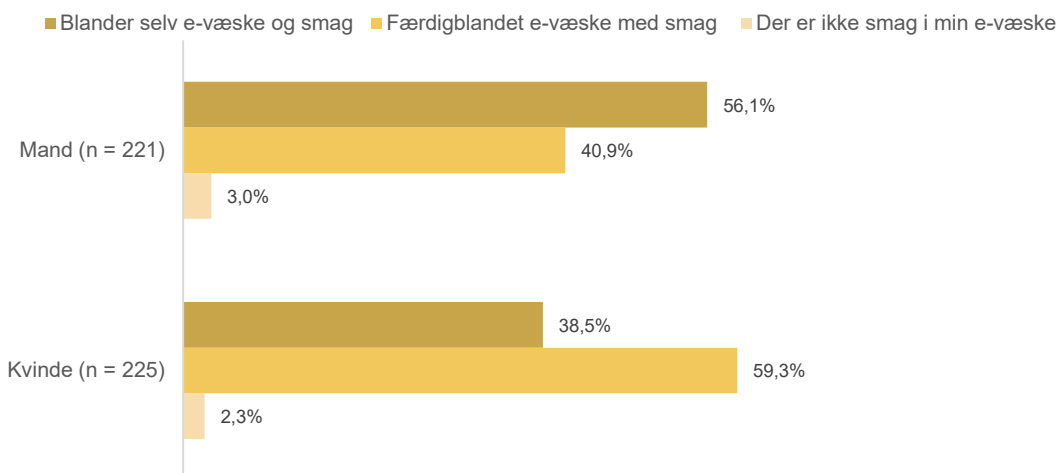
Udvikling: Figuren indgår ikke i rapporten for 2020, og udviklingen er dermed ikke beskrevet.

6.6 Tilsætning af smag til e-cigaretter

Figur 6.6.1 viser respondenternes svar på hvorvidt de køber e-væske med smag og selv blander, køber færdigblandet e-væske med smag, eller ikke anvender e-væske med smag, blandt dem, der bruger e-cigaretter. Meget få respondenter angiver at de anvender e-væske uden smag (3,0 % mænd og 2,3 % kvinder). For mændene, er det hyppigst at blande selv (56,1 %) frem for at købe væske med smag (40,9 %), mens det for kvinderne er omvendt; 38,5 % blander selv e-væske og smag, mens 59,3 % køber e-væske, der er færdigblandet.

Figur 6.6.1. Tilsætning af smag til e-cigaretter, opdelt på køn

(n) angiver antallet af respondenter, der henholdsvis blander selv, køber færdigblandet væske og ikke anvender smag, opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som anvender de forskellige typer.

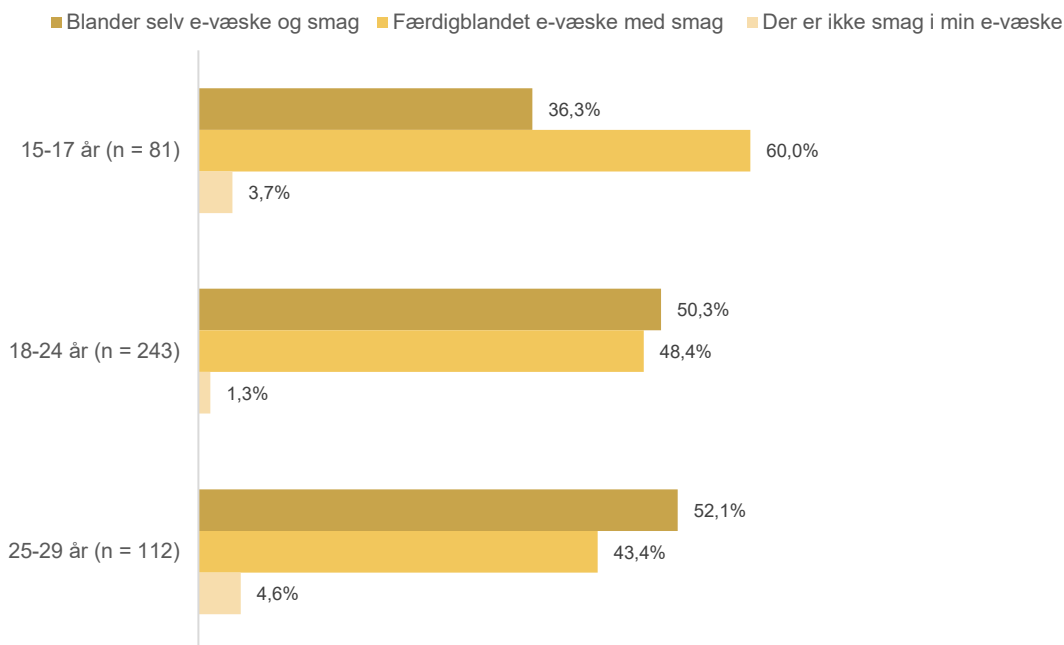

Udvikling: Figuren indgår ikke i rapporten for 2020, og udviklingen er dermed ikke beskrevet.

Som det fremgår af figur 6.6.2, er der markante aldersforskelle i forhold til om respondenterne selv blander smag og e-væske, køber færdigblandet e-væske med smag, eller anvender e-væske uden smag. For de 15-17-årige er det størstedelen (60,0 %), der anvender færdigblandet e-væske med smag. For de 18-24-årige er der stort set lige mange, der køber færdigblandet e-væske, og selv blander smag og e-væske, mens der for de 25-29-årige er 52,1 %, der selv blander, og 43,4 %, der køber færdigblandet e-væske.

Figur 6.6.2. Tilsætning af smag til e-cigaretter, opdelt på aldersgrupper

(n) angiver antallet af respondenter, der henholdsvis blander selv, køber færdigblandet væske og ikke anvender smag, opdelt på aldersgrupper, mens % angiver hvor stor en andel af disse, som anvender de forskellige typer.

Udvikling: Figuren indgår ikke i rapporten for 2020, og udviklingen er dermed ikke beskrevet.

7 Rygenormer

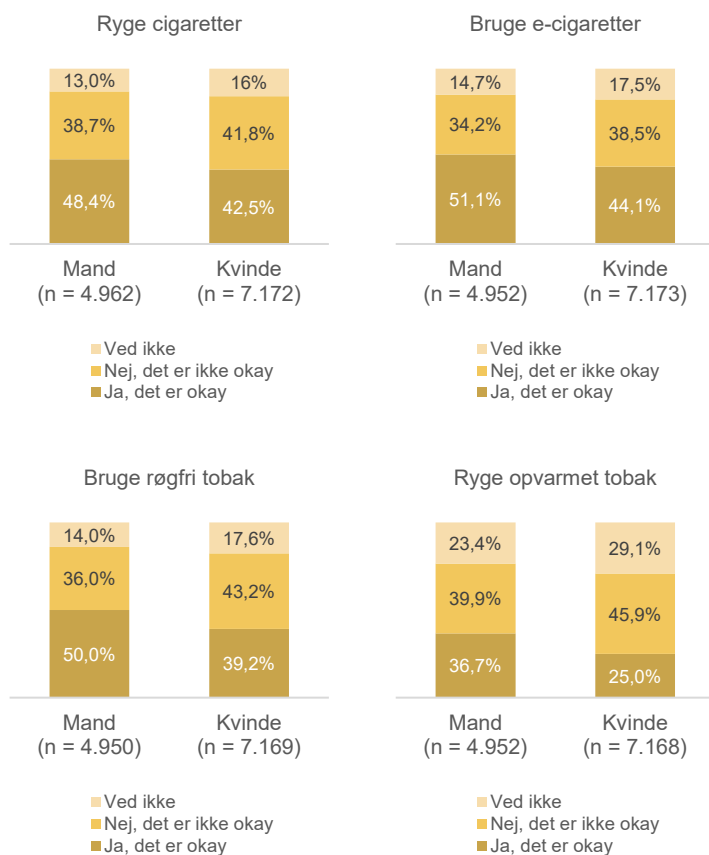
I dette afsnit beskrives egne og venners rygenormer, opdelt på henholdsvis køn og aldersgrupper.

7.1 Egne rygenormer

På tværs af tobaks- og nikotinprodukterne ser det ud til, at der generelt er flere mænd end kvinder, der synes at det er okay for unge på deres egen alder at anvende produkterne (figur 7.1.1). Eksempelvis synes 48,4 % af mændene, at det er okay at ryge cigaretter, mens det er 42,5 % af kvinderne.

Figur 7.1.1. Egen holdning til rygevaner blandt unge, opdelt på køn*

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, der synes, at det er okay for unge på egen alder at ryge cigaretter, bruge e-cigaretter, bruge røgfri tobak og/eller opvarmet tobak.

**Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar, dvs. et svar til hver produkttype. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.*

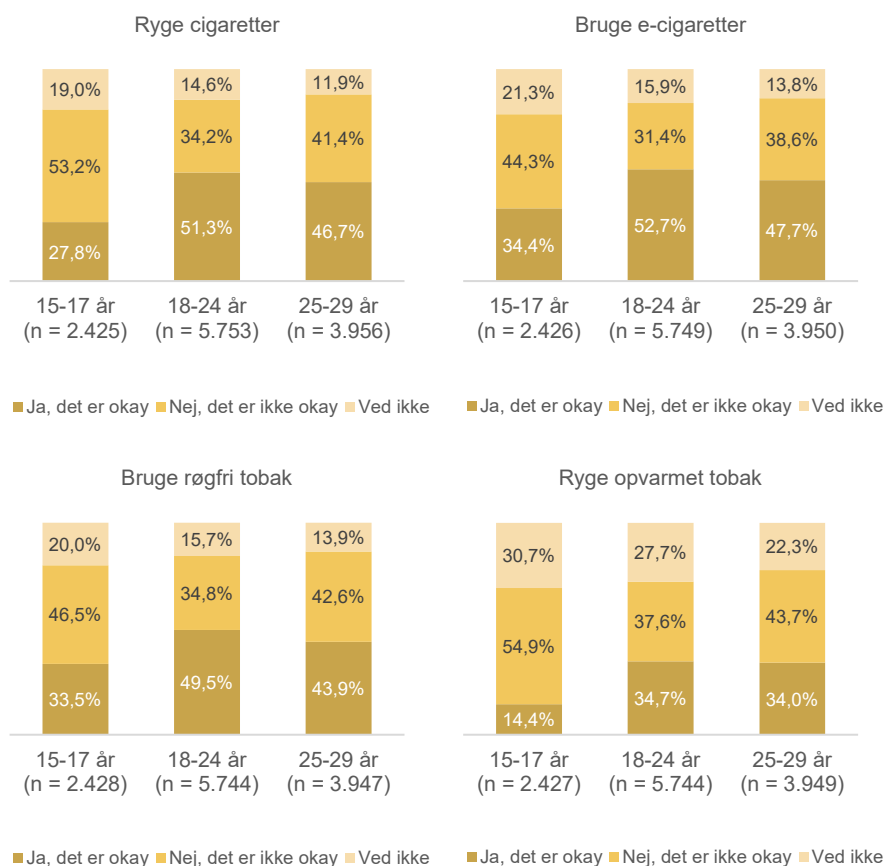
Udvikling: I 2020 var der 52,2 % af mændene, der angav, at de synes det er okay for unge på deres egen alder at ryge cigaretter. I 2021 er dette 48,4 %. Samtidig er andelen, der angiver 'ved ikke' steget. For kvinderne er der samme niveau begge år. Også for e-cigaretter, ser der ud til at være sket et fald i andelen af mænd, der synes det er okay (55,3 % i 2020 vs. 51,1 % i 2021). For røgfri tobak er der kun mindre ændringer, og for opvarmet tobak er niveauerne samme, de to år.

Som det fremgår af figur 7.1.2, er der forskelle aldersgrupperne imellem i forhold til om de synes, det er okay for unge på deres egen alder at ryge og bruge andre tobaks- og nikotinprodukter. I alt 27,8 % af de 15-17-årige angiver at de synes det er okay at ryge cigaretter, mens det er omkring halvdelen af respondenterne i de andre to aldersgrupper (51,3 % af de 18-24-årige, og 46,7 % af de 25-29-årige). Sammenlignet med cigaretter, er der lidt flere af de 15-17-årige, der synes at det er okay at bruge e-cigaretter (34,4 %). For de andre aldersgrupper er niveauet samme som for cigaretter.

En tredjedel af de 15-17-årige synes det er okay at anvende røgfri tobak (33,5 %), og halvdelen af de 18-24-årige (49,5 %).

Figur 7.1.2. Egen holdning til rygevaner blandt unge, opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, der synes, at det er okay for unge på egen alder at ryge cigaretter, bruge e-cigaretter, bruge røgfri tobak og/eller opvarmet tobak.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar, dvs. et svar til hver produkttype. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

Udvikling: Overordnet ser det ud til, på tværs af aldersgrupper, at færre synes det er okay for unge på deres egen alder at anvende tobaks- og nikotinprodukter. Eksempelvis cigaretter, hvor det for de 15-17-årige i 2020 var 29,4 %, er det 27,8 % i 2021. For samme aldersgruppe er det faldet på e-cigaretter (34,4 % i 2021 vs. 37,1 % i 2020). Forskellene ser ud til at være størst for cigaretter og e-cigaretter, mens de er beskedne for røgfri tobak og opvarmet tobak.

For alle produkterne, er andelen, der angiver at de ikke ved om de synes, det er okay, steget.

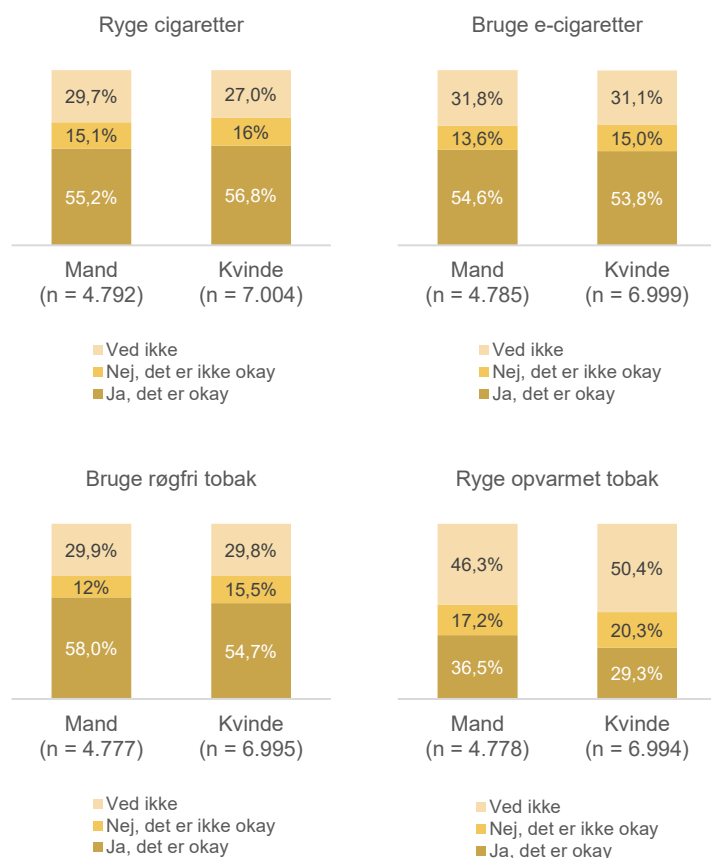
7.2 Venners rygenormer

Der er overordnet ikke markante kønsforskelle i angivelserne af venners rygenormer. Eksempelvis er det lidt mere end halvdelen af respondenterne, der angiver, at deres venner synes, at det er okay at ryge cigaretter (55,2 % mænd, og 56,8 % kvinder) (figur 7.2.1). Der er flere mænd end

kvinder, der angiver at deres venner synes, det er okay at ryge opvarmet tobak (36,5 % vs. 29,3 %).

Figur 7.2.1. Venners holdning til rygevaner blandt unge, opdelt på køn*

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, der synes, at det er okay for unge på egen alder at ryge cigaretter, bruge e-cigaretter, bruge røgfri tobak og/eller opvarmet tobak.

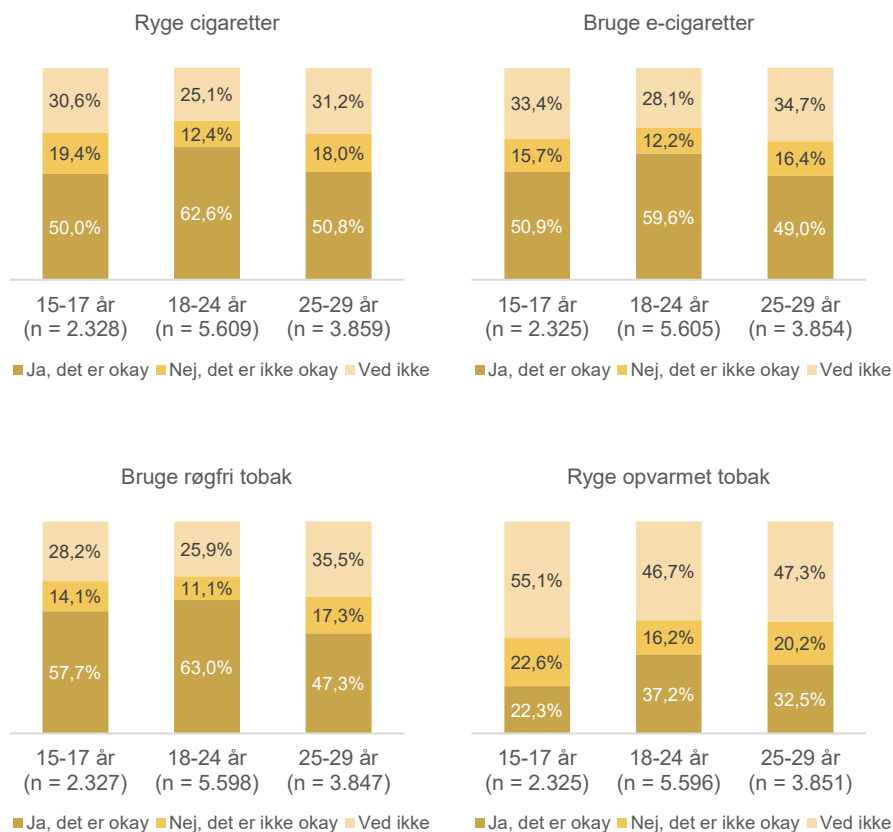
*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar, dvs. et svar til hver produkttype. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

Udvikling: Overordnet ser det ud til, at andelen, der angiver, at deres venner synes det er okay at ryge eller bruge de forskellige typer af tobaks- eller nikotinprodukter, er faldet fra 2020 til 2021. Der er samme tendenser for begge køn. Eksempelvis var der i 2020 61,9 % af mændene og 61,2 % af kvinderne, der angav at deres venner synes det er okay at ryge cigaretter, mod 55,2 % og 56,8 % i 2021.

Figur 7.2.2 viser respondenternes svar om deres venners holdninger til rygevaner blandt unge, opdelt på aldersgrupper. Opdelt på aldersgrupper er der flest af de 18-24-årige, der angiver at deres venner synes det er okay, på tværs af alle produkttyper.

Figur 7.2.2. Venners holdning til rygevaner blandt unge, opdelt på aldersgrupper*

(n) angiver antallet af respondenter opdelt på køn, mens % angiver hvor stor en andel af disse, der synes, at det er okay for unge på egen alder at ryge cigaretter, bruge e-cigaretter, bruge røgfri tobak og/eller opvarmet tobak.

*Det har været muligt for respondenterne at angive mere end et svar, dvs. et svar til hver produkttype. Grupperne er derfor ikke gensidigt udelukkende.

Udvikling: I 2020 var det også blandt de 18-24-årige, der var den højeste andel, der angav at deres venner synes det var okay at bruge de forskellige tobaks- og nikotinprodukter. Overordnet er disse andele faldet fra 2020 til 2021. Eksempelvis var der i 2020 57,4 % af de 15-17-årige, der angav at deres venner synes det er okay at ryge cigaretter, i 2021 er det 50,0%. For e-cigaretter er det i samme aldersgruppe faldet fra 57,8 % i 2020 til 50,9 % i 2021.

Referencer

1. Hoffmann SH, Schramm, S., Jarlstrup N.S., Christensen A.I. Danskernes Rygevaner - Udviklingen fra 1994 til 2017. Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen; 2018.
2. Jensen HAR, Davidsen, M., Ekholm, O., Christensen, A. I. Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2017. Copenhagen: The Danish Health Authority; 2018.
3. Sundhedsstyrelsen; Statens Institut for Folkesundhed. Danskernes Sundhed [Tilgængelig fra: <http://www.danskernessundhed.dk/>].
4. Sundhedsstyrelsen. Danskernes Rygevaner 2020. Delrapport 1: Nikotinafhængighed. København, 2021.
5. Birge M, Duffy S, Miler JA, Hajek P. What Proportion of People Who Try One Cigarette Become Daily Smokers? A Meta-Analysis of Representative Surveys. *Nicotine & tobacco research : official journal of the Society for Research on Nicotine and Tobacco*. 2018;20(12):1427-33.
6. Vestbo J, Pisinger C, Bast LS, Gyrd-Hansen D. Forebyggelse af rygning blandt børn og unge. Hvad virker? København: Vidensråd for Forebyggelse; 2018.
7. U.S. Department of Health and Human Services. Preventing Tobacco Use Among Youth and Young Adults: A Report of the Surgeon General. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention (US), National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health; 2012.
8. Siqueira LM. Nicotine and Tobacco as Substances of Abuse in Children and Adolescents. *Pediatrics*. 2017;139(1).
9. Brink A, Stage, M., Røgfri Fremtids Ungeundersøgelse 2017. Kræftens Bekæmpelse og Trygfonden; 2018.
10. Soneji S, Barrington-Trimis JL, Wills TA, Leventhal AM, Unger JB, Gibson LA, et al. Association Between Initial Use of e-Cigarettes and Subsequent Cigarette Smoking Among Adolescents and Young Adults: A Systematic Review and Meta-analysis. *JAMA pediatrics*. 2017.
11. Hammond D, Reid JL, Cole AG, Leatherdale ST. Electronic cigarette use and smoking initiation among youth: a longitudinal cohort study. *CMAJ*. 2017;189(43):E1328-e36.
12. Berry KM, Fetterman JL, Benjamin EJ, Bhatnagar A, Barrington-Trimis JL, Leventhal AM, et al. Association of Electronic Cigarette Use With Subsequent Initiation of Tobacco Cigarettes in US Youths. *JAMA Network Open*. 2019;2(2):e187794-e.
13. Soneji S, Sargent JD, Tanski SE, Primack BA. Associations between initial water pipe tobacco smoking and snus use and subsequent cigarette smoking: results from a longitudinal study of US adolescents and young adults. *JAMA pediatrics*. 2015;169(2):129-36.

14. Grøtvedt L, Forsén L, Stavem K, Graff-Iversen S. Patterns of snus and cigarette use: a study of Norwegian men followed from age 16 to 19. *Tobacco control*. 2013;22(6):382-8.
15. Pisinger C, Døssing M. A systematic review of health effects of electronic cigarettes. *Preventive Medicine*. 2014;69:248-60.
16. World Health Organisation. E-cigarettes 2020 [Tilgængelig fra: <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/e-cigarettes-how-risky-are-they>].
17. Sundhedsstyrelsen. Unges brug af røgfri tobak. Nøgletal fra en spørgeskemaundersøgelse blandt unge 15-24-årige. København: Sundhedsstyrelsen; 2020.
18. Araghi M, Galanti MR, Lundberg M, Liu Z, Ye W, Lager A, et al. Smokeless tobacco (snus) use and colorectal cancer incidence and survival: Results from nine pooled cohorts. *Scandinavian journal of public health*. 2017;45(8):741-8.
19. Carlsson S, Andersson T, Araghi M, Galanti R, Lager A, Lundberg M, et al. Smokeless tobacco (snus) is associated with an increased risk of type 2 diabetes: results from five pooled cohorts. *J Intern Med*. 2017;281(4):398-406.
20. Tandlægeforeningen. Snus kan give misfarvninger og skader i mundhulen 2017 [Tilgængelig fra: <https://www.tandlaegeforeningen.dk/presen/nyheder-og-pressemeddelelser/pressemeddelelser/2017/04/snus-kan-give-misfarvninger-og-skader-i-mundhulen/>].
21. Regeringen. National handleplan mod børn og unges rygning 2019 [Tilgængelig fra: <https://www.regeringen.dk/nyheder/2019/handleplan-mod-boern-og-unges-rygning/>].
22. Regeringen. Lov om ændring af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love [https://www.retsinformation.dk/eli/ft/202013L00061].
23. Jarlstrup NS, Andersen MB, Kjeld SG & Bast LS. §RØG – En undersøgelse af tobak, adfærd og regler. Basisrapport 2020. Statens Institut for Folkesundhed. København 2020.